Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού

Τα απίθανα μολύβια

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ευάγγελος Ιντζίδης, *Εκπαιδευτικός*
Αθανάσιος Παπαδόπουλος, *Εκπαιδευτικός*
Αριστοτέλης Σιούτης, *Εκπαιδευτικός*
Αικατερίνη Τικτοπούλου, *Εκπαιδευτικός*

ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Αθανάσιος Τριλιανός, *Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών*
Μαρία Καπετανίδου, *Σχολική Σύμβουλος*
Μιχαήλ Αργύρης, *Εκπαιδευτικός*

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Χρήστος Δήμος, *Σκιτσογράφος-Εικονογράφος*

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Βουβονίκος Βασίλειος, *Φιλόλογος*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Πέτρος Μπερερής, *Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*
Χρήστος Παπαρίζος, *Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Σταθοπούλου Αλεξάνδρα, *Εκπαιδευτικός*

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.

Γ' Κ.Π.Σ. / **ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ** / **Ενέργεια 2.2.1** / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο:

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή
υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση
το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Ευάγγελος Ιντζίδης Αθανάσιος Παπαδόπουλος Αριστοτέλης Σιούτης Αικατερίνη Τικτοπούλου

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού

Τα απίθανα μολύβια

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ

Περιεχόμενα

Έλα στην παρέα μας!

1. Αξέχαστα γενέθλια . . . 8
2. Μικρομαγειρέματα . . . 13
3. Φτιάχνουμε προσκλήσεις . . . 15
4. Από το ημερολόγιο του Ελτόν . . . 16
5. Το χαρούμενο λιβάδι . . . 18

Άνθρωποι και μηχανές

1. Φτιάξε μου ένα σιδερένιο άνθρωπο . . . 22
2. Μηχανές του μέλλοντος . . . 25
3. Το ηλιακό λεωφορείο . . . 28
4. Στο Αττικό Μετρό . . . 30

Ήτανε μια φορά...

1. Τα ταξίδια του παππού μου . . . 36
2. Τα ταξίδια του παππού μου (συνέχεια) . . . 38
3. Μια αληθινή ιστορία . . . 40
4. Στο νησί του Αιόλου . . . 42
5. Γεια σου χαρά σου Βενετιά . . . 45

Του κόσμου το ψωμί

1. Το πιο γλυκό ψωμί . . . 48
2. Το πιο γλυκό ψωμί (συνέχεια) . . . 50
3. Ψωμί . . . 52
4. Καλή όρεξη! . . . 54
5. Ο Καραγκιόζης φούρναρης . . . 56

Όλοι μια αγκαλιά

1. Του κόσμου τα παιδιά . . . 60
2. Βοηθάμε να γίνει καλύτερος ο κόσμος μας . . . 62
3. Η πτήση των γερανών . . . 64
4. Ένα παιδί γράφει στο Θεό . . . 66

Έλα στην παρέα μας!

1 Αξέχαστα γενέθλια

2 Μικρομαγειρέματα

3 Φτιάχνουμε προσκλήσεις

4 Από το ημερολόγιο του Ελτόν

5 Το χαρούμενο λιβάδι

Αξέχαστα γενέθλια

Προετοιμασίες

1 Βοήθησε τη Μελίνα στις προετοιμασίες για τη γιορτή της.

Αντιστοίχισε μια εικόνα σε κάθε μέρα:

Δευτέρα Τρίτη Τετάρτη Πέμπτη Παρασκευή Σάββατο (ημέρα γενεθλίων)

2 Η Μελίνα και ο Κώστας κρατούν ημερολόγιο. Σε αυτό σημειώνουν ποιος έχει αναλάβει να κάνει καθεμία από τις προετοιμασίες για το πάρτι. Για να τους βοηθήσεις, συμπλήρωσε τον πίνακα.

	Ποιος	**Τι θα κάνει;**
Δευτέρα	η Μελίνα και ο Κώστας	θα γράψουν τις προσκλήσεις
Τρίτη		
Τετάρτη		
Πέμπτη		
Παρασκευή		
Σάββατο		

Ο Κώστας και η Μελίνα συζητούν

✓ **3** Συμπλήρωσε το διάλογο.

– Μελίνα, χθες οι γονείς μου με έγραψαν στο ωδείο. Θα .... (**ξεκινάω**) μαθήματα φλογέρας.
– Και εμένα μου αρέσει η μουσική. Θέλω να μάθω κιθάρα. Εσύ έχεις φλογέρα;
– Όχι, αύριο .... (**αγοράζω**).
– Πόσες φορές την εβδομάδα .... (**πηγαίνω**);
– Κάθε Παρασκευή. Το μάθημα .... (**αρχίζω**) στις πέντε και .... (**τελειώνω**) στις έξι το βράδυ. Μετά .... (**μελετώ**) τα μαθήματά μου για να έχω ελεύθερο το Σαββατοκύριακο.
– Εγώ τις Παρασκευές ξεκουράζομαι. Μόνο αυτή την Παρασκευή .... (**διαβάζω**) τα μαθήματά μου, γιατί το Σάββατο είναι η γιορτή μου.

Μια φορά ξεκινάει κανείς!

Κάθε εβδομάδα θα έχει ωδείο.

Οργανώνω το χρόνο μου

4 Συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα με το πρόγραμμα της αυριανής σου μέρας. Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σε βοηθήσουν.

- Ποιες ώρες θα είσαι στο σχολείο;
- Ποια ώρα θα διαβάσεις;
- Ποιες άλλες δραστηριότητες θα κάνεις;

Ώρα	Τι θα κάνω;
7-8 π.μ.	*Θα ετοιμαστώ για το σχολείο.*

Θυμήσου
π.μ. = πριν από τις 12 το μεσημέρι
μ.μ. = μετά τις 12 το μεσημέρι

- Όταν συμπληρώσεις τον πίνακα, υπογράμμισε τις ώρες του ελεύθερου χρόνου σου.

Ακούω διαφορετικές γνώμες

5 Διάβασε τι λέει η μητέρα της Μελίνας και συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα:

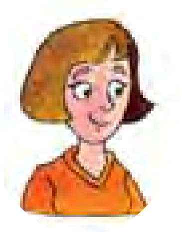

Δεν μπορείς να προσκαλέσεις όλη την τάξη. Πού θα χωρέσουν όλα τα παιδιά; Πότε θα προλάβω να κάνω τόσες ετοιμασίες;

Η γνώμη της μητέρας:

Νομίζω ότι ______________________________

____

____

____

Επιχειρήματα:

(γιατί) ______________________________

____

____

____

Συμπέρασμα: Επομένως ______________________________

- Διάβασε τι λέει η Μελίνα και συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα:

Πρέπει να κάνω ένα μεγάλο πάρτι. Κάντε μου το χατίρι. Μια φορά γίνεσαι εννιά χρονών! Θα καλέσουμε κι ενισχύσεις, τη γιαγιά Μερόπη. Δε θα μου αρνηθεί. Είμαι η αδυναμία της!

Η γνώμη της Μελίνας:

Πιστεύω ότι ______________________________

____

____

____

Επιχειρήματα:

(γιατί) ______________________________

____

____

____

Συμπέρασμα: Άρα ______________________________

Γράφω τη δική μου γνώμη

6 Ο δάσκαλος αποφάσισε να συγκεντρώσει τις γνώμες των παιδιών της τάξης σου για τον ελεύθερο χρόνο τους. Εσύ, λοιπόν, θέλεις να τον πείσεις να δίνει λιγότερες εργασίες για το σπίτι, ώστε να έχεις περισσότερο ελεύθερο χρόνο. Γράψε τη γνώμη σου αυτή και δικαιολόγησέ την.

Πρώτη προσπάθεια

Η γνώμη μου (πιστεύω ότι, νομίζω ότι, έχω τη γνώμη ότι)

Υπερασπίζομαι τη γνώμη μου με επιχειρήματα (γιατί, διότι, επειδή)

Συμπέρασμα (άρα, επομένως)

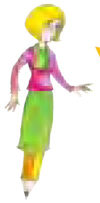

Όταν γράφω τη γνώμη μου:

- γράφω ρήματα και φράσεις που χρησιμοποιούμε όταν λέμε τη γνώμη μας (νομίζω ότι, πιστεύω ότι, η γνώμη μου είναι ότι, έχω τη γνώμη)
- χρησιμοποιώ λέξεις που συνδέουν τη γνώμη μου με τα επιχειρήματά μου (γιατί, διότι, επειδή)
- γράφω ένα συμπέρασμα (άρα, επομένως)

Βελτιώνω το γραπτό μου

7 Διάβασε τη γνώμη σου στους συμμαθητές σου και άκουσε και τις δικές τους γνώμες. Τώρα σου γεννήθηκαν καλύτερες ιδέες και θέλεις να βελτιώσεις το γραπτό σου. Θα το ξαναγράψεις στο τετράδιο για να το δώσεις στη δασκάλα ή στο δάσκαλό σου.

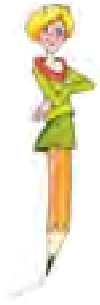

Τι έχω καταφέρει

Βάζω ✗ σε αυτό που μπορώ να κάνω. Δε βάζω ✗ σε αυτό που ακόμη με δυσκολεύει.

Όταν ακούω διαφορετικές γνώμες μπορώ:

- [ ] Να τις ξεχωρίζω.
- [ ] Να καταλαβαίνω ποια είναι η γνώμη του καθενός.
- [ ] Να βρίσκω με ποια επιχειρήματα ο καθένας υπερασπίζεται τη γνώμη του.
- [ ] Να καταλαβαίνω σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει ο καθένας.

Μικρομαγειρέματα

✓ **1** Συμπλήρωσε τις παρακάτω εντολές.

Ενικός	Πληθυντικός	Ενικός	Πληθυντικός
σκούπισε	....	....	αρχίστε
....	καθαρίστε	σταμάτησε	....
κλείσε	....	....	πατήστε
....	ανοίξτε	δίπλωσε	....

2 Πες το και με άλλον τρόπο.

Θα μιλήσετε επιτέλους; Μιλήστε!

Θα απαντήσεις επιτέλους; ....

Θα βοηθήσετε επιτέλους; ....

Θα δοκιμάσεις επιτέλους; ....

Θα τελειώσετε επιτέλους; ....

Ερευνητές της νοστιμιάς

3 Με την ομάδα σου κάνετε μια έρευνα για να μάθετε ποιο είναι το αγαπημένο φαγητό των συμμαθητών και των δασκάλων σας. Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα και γράψτε και δικές σας ερωτήσεις.

Να ανακοινώσετε στην τάξη τα αποτελέσματα της μικρής σας έρευνας.

Ερωτήσεις για συμμαθητές	Ερωτήσεις για δασκάλους
Ποιο φαγητό σε ξετρελαίνει;	Μπορείτε, σας παρακαλώ, να μου πείτε ποιο είναι το αγαπημένο σας φαγητό;
Ξέρεις να το μαγειρεύεις;	
Έχεις τη συνταγή;	

✓ **4** Βοήθησε τη Μελίνα να γράψει τις οδηγίες της γιαγιάς σε μορφή συνταγής, για να μπορέσει να τη δώσει στον Κώστα. Να θυμάσαι ότι πρώτα γράφουμε τα υλικά και μετά την εκτέλεση.

«Μελίνα, θα πάρεις ένα μεγάλο μαρούλι και, αφού ξεχωρίσεις τα φύλλα του ένα ένα, θα τα πλύνεις πολύ καλά. Μετά θα καθαρίσεις δύο φρέσκα κρεμμυδάκια και θα τα πλύνεις μαζί με τέσσερα κλωναράκια άνηθο. Αφού κόψεις τα μαρουλόφυλλα σε λεπτές λωρίδες και ψιλοκόψεις τα κρεμμυδάκια και τον άνηθο, θα τα ρίξεις στη σαλατιέρα. Στη συνέχεια, πρόσθεσε ένα φλιτζανάκι του καφέ ελαιόλαδο, ένα φλιτζανάκι του καφέ χυμό λεμονιού και μισό κουταλάκι αλάτι. Τέλος, θα τα ανακατέψεις ελαφρά, ώστε να πάει παντού το λαδολέμονο».

Η μαρουλοσαλάτα της γιαγιάς

ΥΛΙΚΑ	ΕΚΤΕΛΕΣΗ
Ένα μεγάλο μαρούλι	*Ξεχώρισε τα φύλλα του μαρουλιού ένα ένα και*
Δύο φρέσκα κρεμμυδάκια	*πλύνε τα καλά.* ....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....

Τι έχω καταφέρει

Ελέγχω όσα έκανα και βάζω ✗ στον παρακάτω πίνακα:

- ☐ Έγραψα τα υλικά και τις ποσότητές τους.
- ☐ Έβαλα τις οδηγίες στη σωστή σειρά.
- ☐ Χρησιμοποίησα ρήματα που με κατευθύνουν σε μια συνταγή.
- ☐ Χρησιμοποίησα λέξεις που δείχνουν τη σωστή σειρά των οδηγιών.

Φτιάχνουμε προσκλήσεις

1. Σε ένα χαρτόνι ή φύλλο χαρτιού γράψε και ζωγράφισε μια πρόσκληση για να καλέσεις μια φίλη ή ένα φίλο σου στα γενέθλια ή στη γιορτή σου.
2. Φτιάξε επίσης μια πρόσκληση για να καλέσεις το δάσκαλό σου στα γενέθλια ή στη γιορτή σου.
3. Η τάξη σου έχει προσκαλέσει μια συγγραφέα παιδικών βιβλίων με την ευκαιρία της σχολικής έκθεσης βιβλίου. Γράψε με την ομάδα σου μια πρόσκληση, καλώντας τις υπόλοιπες τάξεις του σχολείου στην εκδήλωση.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

Θυμηθείτε:

Πριν γράψετε, να συμβουλευτείτε την πρόσκληση προς το Δήμαρχο, που υπάρχει στο βιβλίο σας. Μετά αποφασίστε ποια θα είναι η προσκεκλημένη συγγραφέας, την ημερομηνία, τον τόπο και την ώρα που θα γίνει η εκδήλωση. Σημειώστε επίσης σε ποιους και από ποιους στέλνεται η πρόσκληση.

Από το ημερολόγιο του Ελτόν

✓ **1** Η Λένα ξεχνάει συχνά να βάλει τόνους. Διάβασε προσεκτικά το κείμενό της και βάλε τους τόνους που λείπουν.

Χθες πήγα με την οικογένεια μου μια βόλτα στο βουνό. Ο δρόμος ήταν ολο στροφές και το αυτοκινητο μας δυσκολευόταν να ανεβει. Ειχαμε φτάσει αρκετα ψηλά και η θέα ηταν καταπληκτικη. Από το παραθυρο μου έβλεπα ολη την πολη και τη θάλασσα στο βαθος. «Ας κατεβούμε λιγο από το αυτοκίνητο για να θαυμάσουμε το τοπίο» είπε η αδερφή μου. «Παρκαρε το καλύτερα εδώ και ας συνεχισουμε με τα πόδια» προτεινε η μητέρα μου. Έτσι αφησαμε το αυτοκινητο και απολαυσαμε έναν περιπατο στο δασος.

2 Η κάρτα της Μελίνας, στο πίσω μέρος, είχε το παρακάτω σχεδιάγραμμα για να εξηγήσει πώς θα φτάσουν τα παιδιά στο σπίτι της.

- Εξήγησε στο διπλανό σου πώς θα φτάσει ο Ελτόν από το σχολείο στο σπίτι της Μελίνας.

3 Γράψε στο τετράδιο οδηγίες για το πώς μπορεί να έρθει ένας συμμαθητής σου από το σχολείο στο σπίτι σου. Φτιάξε ένα σχεδιάγραμμα ή συμβουλέψου το χάρτη της περιοχής σου με τη βοήθεια του δασκάλου σου ή ενός μεγαλύτερου.

Οι ευχές μπερδεύτηκαν!

4 Βάλε τις ευχές στη σωστή τους θέση, όπως στο παράδειγμα.

Στο καλό! Καλή όρεξη! Σιδερένιος! Καληνύχτα! Όνειρα γλυκά! Περαστικά! Να είστε ευτυχισμένοι! Καλή χρονιά! Χρόνια πολλά! Συγχαρητήρια! Καλό ταξίδι! Στην υγειά σας!

Μετά τις ευχές βάζουμε θαυμαστικό (!).

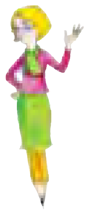

Εύχομαι

- Στη θεία μου που φεύγει ταξίδι: *Στο καλό!*, ...
- Στον παππού μου που πηγαίνει για ύπνο: ...., ...
- Στον ξάδερφο που είναι άρρωστος: ...., ...
- Σε ένα νιόπαντρο ζευγάρι: ...., ...
- Σε ένα οικογενειακό τραπέζι: ...., ...
- Την Πρωτοχρονιά: ...., ...

Στέλνω τις ευχές μου

5 Στην τάξη σου έχουν συμβεί διάφορα ευχάριστα γεγονότα:

- Ένας συμμαθητής σου απέκτησε αδερφάκι.
- Η δασκάλα της Μουσικής παντρεύεται.
- Η καλύτερή σου φίλη έχει γενέθλια.
- Ο δάσκαλός σου αγόρασε καινούριο αυτοκίνητο.

Ετοίμασε στο τετράδιό σου ευχές για την καθεμία περίπτωση.

Το χαρούμενο λιβάδι

Ο Κώστας και η Μελίνα συζητούν

✓ **1** Να βάλεις τους τόνους και τα ερωτηματικά στον παρακάτω διάλογο.

Που ειναι
οι γονεις σου, Μελίνα

Εχουν βγει για ψωνια.
Νομιζω πως σημερα
θα μου αγορασουν το δωρο μου.

Πως το ξερεις

Το ακουσα που
το συζητουσαν χτες.

Τι δωρο
θα σου κανουν

Δεν ξερω,
αλλα το περιμενω
πως και πως.

- Ξαναγράψε το διάλογο χρησιμοποιώντας παύλες:

– ....

– ....

....

– ....

– ....

– ....

– ....

Μεγαλώνω τις προτάσεις

2 Μεγάλωσε τις προτάσεις όπως στο παράδειγμα.

Υπήρχε ένα λιβάδι.

Πότε; **Κάποτε** υπήρχε ένα λιβάδι.
Πού; **Κάποτε**, λίγο πιο **μακριά** από το μέρος που μένουμε, υπήρχε ένα λιβάδι.

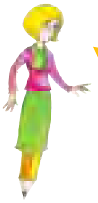

Μπορούμε να το πούμε και διαφορετικά:
- Λίγο πιο μακριά από το μέρος που μένουμε, υπήρχε κάποτε ένα λιβάδι.

ή

- Κάποτε υπήρχε ένα λιβάδι, λίγο πιο μακριά από το μέρος που μένουμε.

Αν δοκιμάσεις κι εσύ, θα βρεις κι άλλους τρόπους.

Είδα ένα καράβι.

Πότε; ....
Πού; ....

Έγινε ένα ατύχημα.

Πότε; ....
Πού; ....

Πήγα εκδρομή.

Πότε; ....
Πού; ....

Έπεσε χαλάζι.

Πότε; ....
Πού; ....

3 Η παπαρούνα διηγείται στα παιδιά της τις πρώτες μέρες της ζωής της στο λιβάδι. Βοήθησέ τη να θυμηθεί και να ολοκληρώσει τη διήγησή της.

Ήταν μια ηλιόλουστη μέρα του Απρίλη, όταν φύτρωσα στο λιβάδι. Κοίταξα γύρω μου και ....

Ποιους είδε; ▶ ....

....

....

....

Πώς την υποδέχτηκαν; (ποιοι την ήθελαν και γιατί, ποιοι δεν την ήθελαν και γιατί) ▶ ....

....

....

....

Τι έγινε στη συνέχεια; ▶ ....

....

....

Τι συνέβη στο τέλος; ▶ ....

....

....

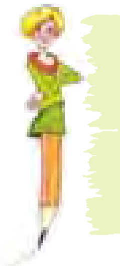

Βελτιώνω το γραπτό μου

Διάβασε το γραπτό σου στην τάξη και συζήτησε με τους συμμαθητές σου τα σημεία που χρειάζονται βελτίωση.

Άνθρωποι και μηχανές

1 Φτιάξε μου ένα σιδερένιο άνθρωπο

2 Μηχανές του μέλλοντος

3 Το ηλιακό λεωφορείο

4 Στο Αττικό Μετρό

Φτιάξε μου ένα σιδερένιο άνθρωπο

Η Καλλιόπη και ο Βασίλης βοηθούν τον πατέρα τους

1 Η Καλλιόπη και ο Βασίλης έχουν μπροστά τους τα ίδια αντικείμενα σε διαφορετική ποσότητα ο καθένας. Ο πατέρας τους ζητάει κάθε φορά από ένα αντικείμενο. Πρόσεχε το άρθρο (οριστικό ή αόριστο) που χρησιμοποιεί ο πατέρας για να ζητήσει αυτό που θέλει και γράψε το όνομα του παιδιού στο οποίο απευθύνεται.

.........................., δώσε μου **την** ξυλομπογιά σου.
.........................., φέρε μου **ένα** χάρακά σου.
.........................., χρειάζομαι **τους** μαρκαδόρους σου.
.........................., δώσε μου **μια** ξυλομπογιά σου.

✓ **2** Υπογράμμισε με διαφορετικό χρώμα τα **άρθρα** και με διαφορετικό τις **προσωπικές αντωνυμίες** στο παρακάτω απόσπασμα από την ιστορία που διάβασες.

Ο αρχισιδηρουργός συνάντησε το βασιλιά και του είπε: «Μεγαλειότατε, πρέπει να διατάξεις όλους τους υπηκόους σου να ξυρίσουν τα κεφάλια τους και να κάψουν τα μαλλιά τους, ώστε να μαζευτούν χίλια φορτία κάρβουνο για να λιώσει ο σίδηρος. Μετά θα τους βάλεις να μαζέψουν χίλιους κουβάδες δάκρυα για να σβηστεί η φωτιά. Γιατί, όπως καταλαβαίνεις, το κάρβουνο από ξύλα και το νερό από ποτάμι δεν αρκούν για να φτιαχτεί ένας άνθρωπος!».

Ο βασιλιάς διατάζει

3 Στο προηγούμενο απόσπασμα ο αρχισιδηρουργός εξήγησε στο βασιλιά τι χρειάζεται για να φτιαχτεί ένας άνθρωπος. Στη συνέχεια ο βασιλιάς συγκέντρωσε τους υπηκόους του και τους ανακοίνωσε το σχέδιό του.
Φαντάσου και γράψε τις διαταγές που έδωσε ο βασιλιάς, καθώς μιλούσε στους υπηκόους του.

«Ξυρίστε τα κεφάλια σας. ....

....

....».

- Ο βασιλιάς θα μπορούσε να μιλήσει και με διαφορετικό τρόπο στους υπηκόους του:
  «Πρέπει πρώτα να ξυρίσετε τα κεφάλια σας και ....

  ....

  ....».

- Ή και διαφορετικά:
  «Θα ξυρίσετε τα κεφάλια σας, ...

  ....

  ....».

Δίνω φωνή στην εικόνα!

4 Φαντάσου ότι η εικόνα παριστάνει τη συγκέντρωση στο δωμάτιο του βασιλιά.
Θυμήσου την ιστορία που διάβασες και σκέψου τι μπορεί να τους απασχολεί και τι συζητούν. Γράψε ένα διάλογο με την ομάδα σου και υποδυθείτε τον στην τάξη.

Σκίτσα: από το βιβλίο της Yvonne Ayo *Αφρική*, εκδ. Ερευνητές

Φτιάχνουμε παιχνίδια!

5 Τα παιδιά από διαφορετικές χώρες του κόσμου φτιάχνουν παιχνίδια χρησιμοποιώντας τα πιο απίθανα υλικά. Μερικά από αυτά τα παιχνίδια παρουσιάζονται στις φωτογραφίες μαζί με πληροφορίες για το είδος του παιχνιδιού, τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή τους και τη χώρα προέλευσής τους.

Φωτ/φία: από κατάλογο έκθεσης παιχνιδιών των Κ.Α.Π.Η., Δήμος Αθηναίων

ΠΑΧΝΙΔΙ: Χαρταετός
ΥΛΙΚΑ: Χαρτί, καλάμι και σπάγγος
ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ: Ελλάδα

Φωτ/φία: από το βιβλίο των Μ. & Α. Κίντερολι – UNICEF, *Τα παιδιά του κόσμου*, ΔΟΛ

ΠΑΧΝΙΔΙ: Αυτοκίνητο.
ΥΛΙΚΑ: Τενεκεδένια κουτιά, κομμάτια ξύλου και κομμάτια από παλιά σαγιονάρα
ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ: Φιλιππίνες

Φωτ/φία: από το βιβλίο *Το 'φτιαξα για να παίζω*, οργάνωση «Σώστε τα παιδιά»

ΠΑΧΝΙΔΙ: Ποδήλατο
ΥΛΙΚΑ: Ψίχα από καλάμι κεχριού και μικρά κομμάτια καλαμιού
ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ: Μπουρκίνα Φάσο, ΑΦΡΙΚΗ

- Κατασκεύασε ένα παιχνίδι με την ομάδα σου, χρησιμοποιώντας διάφορα υλικά. Γράψτε μια καρτέλα με τις παρακάτω πληροφορίες.

  Ποιο είναι το όνομα του παιχνιδιού;
  Τι χρησιμοποιήσατε για να το φτιάξετε;
  Πώς παίζετε με το παιχνίδι;

Τι έχω καταφέρει

Βάζω ✗ σε αυτό που μπορώ να κάνω. Δε βάζω ✗ σε αυτό που ακόμη με δυσκολεύει.

- ☐ Ξεχωρίζω τα άρθρα από τις προσωπικές αντωνυμίες.
- ☐ Διατυπώνω τις οδηγίες μου με τα κατάλληλα ρήματα και τη σωστή σειρά.

Μηχανές του μέλλοντος

Το επάγγελμα του μηχανικού

1 Να βρεις τα πέντε είδη των μηχανικών που είναι γραμμένα στο απέναντι κρυπτόλεξο.

- Συζήτησε στην τάξη σου για τη δουλειά που κάνει ο καθένας.

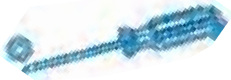

Β	Α	Ε	Ρ	Ο	Π	Λ	Α	Ν	Ω	Ν	Η
Η	Δ	Υ	Π	Ο	Λ	Ι	Τ	Ι	Κ	Ο	Σ
Ξ	Υ	Π	Ο	Λ	Ο	Γ	Ι	Σ	Τ	Ω	Ν
Α	Υ	Τ	Ο	Κ	Ι	Ν	Η	Τ	Ω	Ν	Ε
Λ	Α	Ψ	Μ	Ε	Ω	Σ	Ι	Ζ	Φ	Υ	Τ
Κ	Ρ	Α	Χ	Ο	Ν	Ε	Β	Λ	Ε	Δ	Ο

Χθες και σήμερα...

Αν ρίξεις μια ματιά γύρω σου θα δεις πάρα πολλές εφευρέσεις που έχουν κάνει τη ζωή μας πιο εύκολη. Παλιότερα, όταν δεν υπήρχαν αυτές οι εφευρέσεις, οι άνθρωποι έκαναν τις ίδιες δουλειές με διαφορετικό τρόπο.

2 Σκέψου και γράψε τι έκαναν οι άνθρωποι, όταν δεν υπήρχαν οι παρακάτω εφευρέσεις.

Εφεύρεση	Παλιότερα οι άνθρωποι...
Τηλέφωνο	Επικοινωνούσαν γράφοντας γράμματα.
Πλυντήριο ρούχων	....
Ηλεκτρική κουζίνα	....
Ηλεκτρικός λαμπτήρας	....
Θερμοσίφωνας	....

- Στις προτάσεις που έγραψες υπογράμμισε τα ρήματα.

  Σε ποιο χρόνο είναι; ....

Ο Τηλέμαχος, το ρομπότ, εκπαιδεύεται!

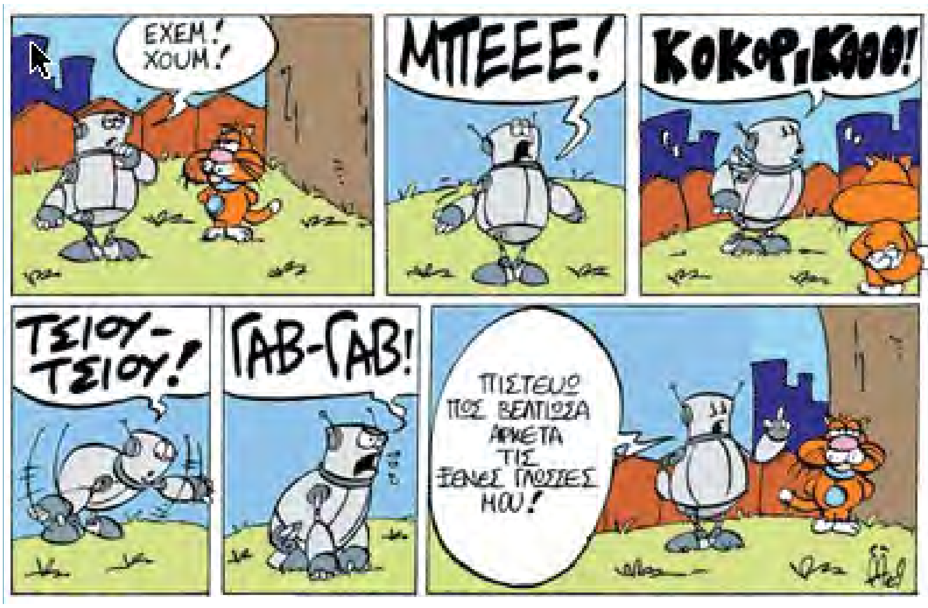

ΜΕΛ, εφημ. *Του κόσμου τα νέα*, ΙΜΕ

3 Αν έπρεπε εσύ να εκπαιδεύσεις το ρομπότ, τι θα του μάθαινες και γιατί;

....

....

....

....

Τι να λένε άραγε;

4 Γράψε τα λόγια του Τηλέμαχου και της Δανάης στον παρακάτω διάλογο.

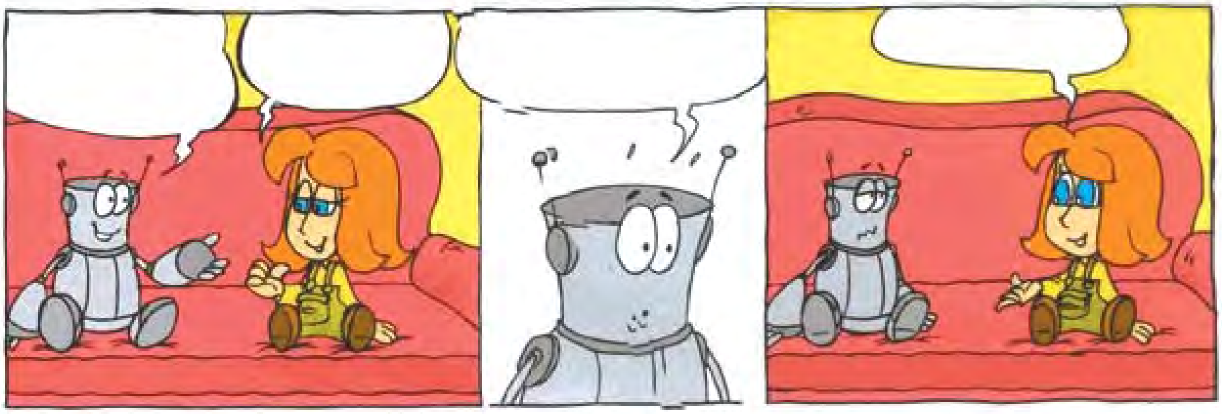

ΜΕΛ, εφημ. *ΙΜΕάκια*, ΙΜΕ

Μεγάλες εφευρέσεις

ηλεκτρονικός υπολογιστής

κινητό τηλέφωνο

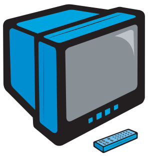

τηλεόραση

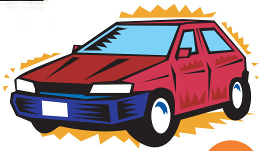

αυτοκίνητο

ψυγείο

5 Ποια από τις παραπάνω εφευρέσεις είναι κατά τη γνώμη σου η σπουδαιότερη; Για ποιους λόγους;

....

....

....

- Σε συνεργασία με το δάσκαλό σας, συγκεντρώστε σε έναν πίνακα τις επιλογές των μαθητών της τάξης για να βρείτε τη σπουδαιότερη εφεύρεση.

Τι έχω καταφέρει

Βάζω ✗ σε αυτό που μπορώ να κάνω. Δε βάζω ✗ σε αυτό που ακόμη με δυσκολεύει.

- ☐ Καταλαβαίνω τη γνώμη του καθενός.
- ☐ Βρίσκω τα κατάλληλα επιχειρήματα για να υποστηρίξω τη γνώμη μου.

Το ηλιακό λεωφορείο

Ένα αυτόματο μηχάνημα

Η Χαρά με τον πατέρα της είναι στη στάση του τραμ και θέλουν να πάρουν εισιτήρια από ένα αυτόματο μηχάνημα. Δεν ξέρουν όμως πώς λειτουργεί και οι οδηγίες έχουν ξεθωριάσει.

Μια κυρία τούς εξηγεί: «Πρώτα θα πατήσετε το κουμπί με το εισιτήριο που επιθυμείτε. Στη συνέχεια θα ρίξετε τα κέρματα στη σχισμή. Σε λιγάκι το εισιτήριο και τα ρέστα σας θα πέσουν στο ανοιχτό πορτάκι».

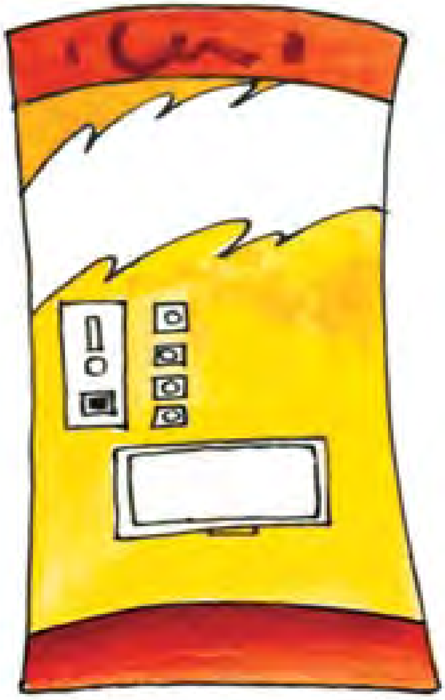

1 Η Χαρά για να βοηθήσει και τους άλλους επιβάτες αποφάσισε να φτιάξει μια κάρτα με τις οδηγίες χρήσης του μηχανήματος. Βοήθησέ τη να τη γράψει.

Οδηγίες χρήσης

1 ....

2 ....

3 ....

2 Ξαναδιάβασε το ποίημα του βιβλίου και μαζί με τα παιδιά της ομάδας σου φτιάξτε το δικό σας ηλιακό λεωφορείο. Μπορείτε να προσθέσετε εικόνες και πράγματα που εσείς έχετε φανταστεί και δεν τα διαβάσατε στο ποίημα.

> Μπορείτε να φτιάξετε το ηλιακό σας λεωφορείο ζωγραφίζοντας, κολλώντας διάφορα υλικά (χαρτάκια, εικόνες, μικροαντικείμενα) ή δημιουργώντας μια τρισδιάστατη κατασκευή από άχρηστα αντικείμενα.

3 Συμπληρώστε τα παρακάτω στοιχεία και αντιγράψτε τα σε μια κάρτα που θα συνοδεύει το έργο της ομάδας σας. Μπορείτε να κάνετε μια έκθεση των έργων σας σε έναν από τους χώρους της τάξης ή του σχολείου.

ΤΙΤΛΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ: ....

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ: ....

ΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ: ....

....

ΤΑ ΥΛΙΚΑ: ....

....

4 Γράψε ένα σύντομο σχόλιο για το έργο που σου έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση.

....

....

....

....

> Μπορείτε να έχετε ένα τετράδιο εντυπώσεων για να συγκεντρώσετε τα σχόλια των επισκεπτών της έκθεσης.

Στο Αττικό Μετρό

Ίδια ακούγονται, άλλο σημαίνουν

1 Συζητήστε στην τάξη τη διαφορετική σημασία των παρακάτω ομώνυμων λέξεων:

ο ακριβός – ακριβώς, το κλήμα – το κλίμα,
η λίρα – η λύρα, η μηλιά – η μιλιά, ο μύλος – η Μήλος,
η τύχη – τα τείχη – οι τοίχοι, η ψηλή – η ψιλή.

Συμβουλευτείτε το λεξικό για τις λέξεις που δεν είστε σίγουροι

- Συμπλήρωσε τις προτάσεις χρησιμοποιώντας τα παραπάνω ομώνυμα:

Κρύφτηκε πίσω από τη .... και δεν έβγαλε ....

Ήταν .... ο επιπλοποιός, αλλά της έφτιαξε τη βιβλιοθήκη όπως .... την ήθελε.

Μια χρυσή .... του κόστισε αυτή η κρητική ....

Υπάρχουν πολλοί .... στο νησί της ....

Μια .... κοπέλα ξάπλωσε στην .... άμμο.

Οι κάτοικοι της πολιτείας δεν είχαν .... Τα .... του κάστρου και οι ....των σπιτιών τους γκρεμίστηκαν από το σεισμό.

Το ....για να δώσει πολλά σταφύλια, χρειάζεται το κατάλληλο ....

Η γνώμη μου για το Μετρό

2 Συμπληρώνω τα λόγια των επιβατών με τις λέξεις της παρένθεσης. (σύγχρονο, γρήγορο, καθαρό, αξιόπιστο, ασφαλές)

– Κατεβαίνω στο κέντρο της πόλης σε 10 λεπτά. Το Μετρό είναι ....
– Φτάνω στη δουλειά μου χωρίς καθυστερήσεις. Το Μετρό είναι ....
– Πουθενά δε θα δεις σκουπίδια. Το Μετρό είναι ....
– Οι σταθμοί είναι μοντέρνοι και άνετοι. Το Μετρό είναι ....
– Υπάρχουν φύλακες και συστήματα ελέγχου. Το Μετρό είναι ....

Χρησιμοποιώντας το Μετρό

Χάρτης: από φυλλάδιο του Αττικό Μετρό

3 Θέλεις να επισκεφτείς το Μέγαρο Μουσικής με τους γονείς σου χρησιμοποιώντας το Μετρό. Φτάνετε έξω από το Σταθμό Λαρίσης και μελετάτε το χάρτη γραμμών του Μετρό για να βρείτε τη συντομότερη διαδρομή.

Σε ποιο σταθμό θα επιβιβαστείτε;

Σε ποια γραμμή βρίσκεται αυτός ο σταθμός;

Σε ποιο σταθμό πρέπει να κατεβείτε;

Σε ποια γραμμή βρίσκεται ο σταθμός αυτός;

- Συμπλήρωσε τα κενά για να πεις σωστά τη διαδρομή που θα ακολουθήσετε:

Θα μπούμε στη στάση Μετρό «............................» και θα πάρουμε τη γραμμή .... με κατεύθυνση προς «...............................». Κατεβαίνουμε στο σταθμό «...............................» και παίρνουμε τη γραμμή .... με κατεύθυνση προς «...........................». Κατεβαίνουμε στο σταθμό «.........................».

Χρησιμοποιώντας το λεωφορείο

Φωτ/φία: από φυλλάδιο ΟΑΣΘ

Τι πρέπει να κάνετε	Πώς πρέπει να το κάνετε
Ανεβείτε προσεκτικά στο λεωφορείο.	Κρατήστε το χέρι του συνοδού σας.
Ακυρώστε το εισιτήριό σας.	Τοποθετήστε το στην ειδική σχισμή του μηχανήματος.
Όταν θέλετε να κατεβείτε, ειδοποιήστε τον οδηγό.	Πατήστε το κουμπί της στάσης.
Εξυπηρετήστε τα άτομα που δεν μπορούν να στέκονται όρθια.	Προσφέρετε τη θέση σας.
Κάνετε ησυχία.	Συζητήστε χαμηλόφωνα.

✓ **4** Να αντικαταστήσεις τα υπογραμμισμένα ρήματα των προτάσεων της δεύτερης στήλης με **μετοχές** και δώσε με διαφορετικό τρόπο τις παραπάνω οδηγίες.

Ανεβείτε προσεκτικά στο λεωφορείο, **κρατώντας** το χέρι του συνοδού σας.

....

....

....

....

....

....

....

....

Υποχρεώσεις επιβατών

5 Κάνε τις αντιστοιχίσεις για να βρεις τι δεν επιτρέπεται στους χώρους του Μετρό.

Απαγορεύεται το κάπνισμα.

Μη ρυπαίνετε τους χώρους του Μετρό.

Μην κατεβαίνετε στις τροχιές ή στη σήραγγα του Μετρό.

Απαγορεύεται η κατανάλωση φαγητού και ποτού.

Ένα σημαντικό έργο στην περιοχή μου!

6 Συζητήστε στην ομάδα σας για ένα έργο που έχει ολοκληρωθεί στην περιοχή σας και θέλετε να το παρουσιάσετε στα άλλα παιδιά. Το έργο αυτό μπορεί να είναι ένας δημόσιος δρόμος, μια γέφυρα, μια πλατεία, ένα σύγχρονο εργοστάσιο και άλλα.

Προετοιμάζουμε την εργασία μας

Για να δουλέψετε αποτελεσματικά στην ομάδα σας, σημειώστε τι χρειάζεται να γνωρίζετε για το έργο αυτό, ποιους θα ρωτήσετε ή πού μπορείτε να βρείτε πληροφορίες.

ΠΕΡΙΟΧΗ .... ΕΡΓΟ.................................

- Τι χρειάζεται να γνωρίζουμε για το έργο αυτό;

  ....

  ....

  ....

  ....

- Ποιους θα ρωτήσουμε;

  ....

  ....

- Πού μπορούμε να βρούμε κείμενα και φωτογραφίες για το έργο αυτό;

  ....

  ....

- Ποιες δυσκολίες θα συναντήσουμε για να παρουσιάσουμε το έργο αυτό;

  ....

  ....

- Σε τι μπορούν να μας βοηθήσουν ο δάσκαλός μας, οι φίλοι μας, οι γονείς μας ή τα μεγαλύτερα αδέρφια μας;

  ....

  ....

Γιατί το έργο είναι χρήσιμο;

Αφού συγκεντρώσετε τις πληροφορίες σας, το κάθε παιδί της ομάδας να γράψει γιατί νομίζει ότι αυτό το έργο είναι σημαντικό. Γράψε εδώ τη δική σου γνώμη.

....

....

....

....

....

....

....

Λέω τη γνώμη μου

- Χρησιμοποίησες τα κατάλληλα ρήματα για να εκφράσεις τη γνώμη σου;
- Δικαιολόγησες τη γνώμη σου;
- Κατέληξες σε ένα συμπέρασμα;

Ήτανε μια φορά...

1 Τα ταξίδια του παππού μου

2 Τα ταξίδια του παππού μου (συνέχεια)

3 Μια αληθινή ιστορία

4 Στο νησί του Αιόλου

5 Γεια σου χαρά σου Βενετιά

Τα ταξίδια του παππού μου

Το ραφτόπουλο θυμάται τον παππού του

✓ **1** Συμπλήρωσε τα λόγια του ραφτόπουλου τοποθετώντας τα ρήματα των παρενθέσεων στον **Παρατατικό**.

Όταν ..γυρνούσα.. (γυρνώ) στο σπίτι κουρασμένος από τη δουλειά του ραφτάδικου, ... (φέρνω) στο νου μου την εικόνα του παππού, τότε που ....(είμαι) μικρός. Όταν .... (ανοίγει) η πόρτα και .... (μπαίνει) στο σπίτι μας ο παππούς, εγώ .... (τρέχω) στην αγκαλιά του και τον .... (παρακαλώ) να μου διηγηθεί παλιές ιστορίες. Κι εκείνος ποτέ δε μου .... (χαλάει) χατίρι. ....(ταξιδεύουμε) με τη φαντασία μας σε χώρες μακρινές, ... (ζούμε) απίστευτες περιπέτειες ώρες ατέλειωτες. Και τα ταξίδια συνεχίζονταν ακόμη κι όταν ο ύπνος μού .... (κλείνει) τα μάτια.

Θυμήσου:

Ο Παρατατικός σημαίνει ότι κάτι γινόταν στο παρελθόν συχνά, συνέχεια.

Ο Αόριστος σημαίνει ότι κάτι έγινε στο παρελθόν μια φορά.

✓ **2** Συμπλήρωσε τώρα τα λόγια του ραφτόπουλου τοποθετώντας τα ρήματα των παρενθέσεων στον **Αόριστο**.

Όταν .γύρισα.. (γυρνώ) στο σπίτι κουρασμένος από τη δουλειά του ραφτάδικου, ... (φέρνω) στο νου μου την εικόνα του παππού, τότε που .... (είμαι) μικρός. Μια μέρα .... (ανοίγει) η πόρτα και .... (μπαίνει) στο σπίτι μας ο παππούς. Εγώ .... (τρέχω) στην αγκαλιά του και τον .... (παρακαλώ) να μου διηγηθεί παλιές ιστορίες. Κι εκείνος δε μου .... (χαλάει) χατίρι. .... (ταξιδεύουμε) με τη φαντασία μας σε χώρες μακρινές, ... (ζούμε) απίστευτες περιπέτειες ώρες ατέλειωτες. Και τα ταξίδια συνεχίστηκαν ακόμη κι όταν ο ύπνος μού .... (κλείνει) τα μάτια.

Μια φορά κι έναν καιρό...

3 Παρατήρησε προσεκτικά τις εικόνες. Γράψε μια φανταστική ιστορία στο τετράδιό σου βασισμένη σε αυτές. Θα βοηθηθείς στο γράψιμό σου, αν πρώτα απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις.

- Ποια πρόσωπα υπάρχουν στην πρώτη εικόνα;
- Πού φαντάζεσαι ότι βρίσκονται;
- Τι κάνουν;
- Τι νομίζεις ότι έχει συμβεί πιο πριν;
- Τι θα συμβεί, στη συνέχεια, στα πρόσωπα της εικόνας;
- Ποια φαντάζεσαι ότι είναι η κοπέλα στη δεύτερη εικόνα;
- Τι θέλει να κάνει;
- Γιατί;
- Τι καταφέρνει τελικά;
- Τι νομίζεις πως θα γίνει στο τέλος;
- Τι ονόματα θα έδινες στα βασικά πρόσωπα της ιστορίας;
- Τι τίτλο θα έδινες στην ιστορία σου;

Τα ταξίδια του παππού μου (συνέχεια)

Πολυταξιδεμένος!

✓ **1** Στην παρακάτω διαφήμιση συμπλήρωσε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο του επιθέτου **πολύς**:

Με τα πλοία της εταιρείας μας θα απολαύσετε ένα ταξίδι με .... άνεση και ασφάλεια. Στις αίθουσες ψυχαγωγίας σάς περιμένουν αξέχαστες στιγμές με .... κέφι, χορό και εκπλήξεις.

Τα .... εστιατόρια και καφέ μας θα σας προσφέρουν .... ειδών γεύσεις και λιχουδιές. Δροσιστείτε στις .... πισίνες των πλοίων μας κι ανακαλύψτε τους .... χώρους άθλησης και περιποίησης που διαθέτουμε.

Χαρτί και καλαμάρι

2 Παλιότερα οι άνθρωποι έστελναν γράμματα με σύντομα μηνύματα για να καλέσουν κάποιον ή να στείλουν επείγοντα νέα. Γράψε το σύντομο μήνυμα που έστειλε ο παππούς με τον υπηρέτη στον εγγονό του.

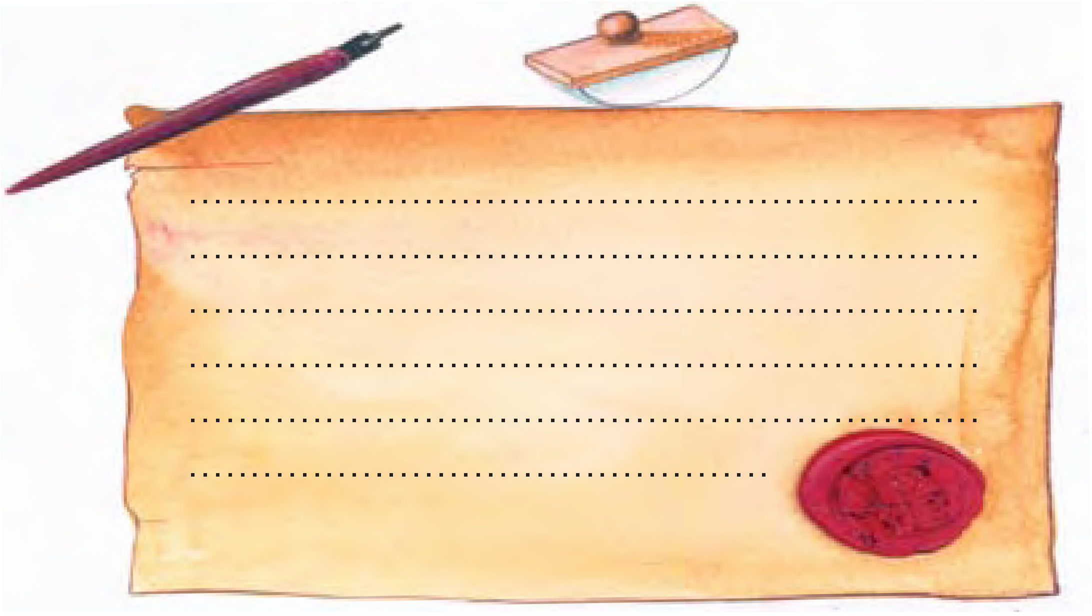

Ταξιδεύοντας!

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΤΑΧΥΠΛΟΟΥ ΠΛΟΙΟΥ «ΟΔΥΣΣΕΙΑ»

	ΔΕΥΤΕΡΑ-ΣΑΒΒΑΤΟ	ΚΥΡΙΑΚΗ
Ραφήνα	Αναχ. 08.00	Αναχ. 08.00
Σύρος	Άφιξ. 09.45 Αναχ. 10.00	Άφιξ. 09.45 Αναχ. 10.00
Πάρος	Άφιξ. 10.40 Αναχ. 10.55	Άφιξ. 10.40 Αναχ. 10.55
Ίος	Άφιξ. 12.00 Αναχ. 12.10	
Σαντορίνη	Άφιξ. 12.50 Αναχ. 13.00	Άφιξ. 12.15 Αναχ. 13.15
Ίος	Άφιξ. 13.45 Αναχ. 13.55	
Πάρος	Άφιξ. 15.00 Αναχ. 15.15	Άφιξ. 15.00 Αναχ. 15.15
Σύρος	Άφιξ. 15.55 Αναχ. 16.10	Άφιξ. 15.55 Αναχ. 16.10
Ραφήνα	Άφιξ. 18.00	Άφιξ. 18.00

3 Απάντησε στις ερωτήσεις με βάση τον παραπάνω πίνακα:

- Τι ώρα φεύγει το πλοίο από Ραφήνα; ....
- Πόσο διαρκεί το ταξίδι από τη Ραφήνα ως την Ίο; ....
- Για πόση ώρα δένει το πλοίο στη Σαντορίνη τις καθημερινές και για πόσο τις Κυριακές; ....
- Ξεκινάς από Ραφήνα για ένα ταξίδι την Κυριακή. Ποια νησιά μπορείς να επισκεφτείς με το πλοίο «Οδύσσεια»; ....
....

4 Συζητήστε στην τάξη για τα μέσα συγκοινωνίας τα οποία έχετε χρησιμοποιήσει ως τώρα.

- Σημείωσε πόσοι συμμαθητές και συμμαθήτριες σου έχουν ταξιδέψει με πλοίο ___, με τρένο ___, με αεροπλάνο ___, με αυτοκίνητο ___, με λεωφορείο ___.
- Ποιο από αυτά τα μεταφορικά μέσα προτιμάς; ....
- Για ποιους λόγους; ....
....

Μια αληθινή ιστορία

Ο τόπος μου, ο τόπος σου

✓ **1** Συμπλήρωσε το παρακάτω κείμενο

Μένω στ… …………………… και είμαι …………………… καταγωγής.
Το σχολείο μας βρίσκεται στο Δήμο ……………… του νομού ………… .

Στο σχολείο μας υπάρχουν μαθητές που οι γονείς τους γεννήθηκαν σε άλλες χώρες όπως ……………………………………………………… .

Γνωρίζω και κατοίκους άλλων περιοχών της Ελλάδας όπως τους ………… ……………………………………………………………… .

Αν έκανα ένα μακρινό ταξίδι, θα ήθελα να επισκεφθώ μέρη όπως ………… ……………………………………………………………… .

Εκτός από ελληνικά θα ήθελα να μάθω να μιλώ καλά ………………………… ……………………………………………………………… .

Ξεμπέρδεψε τις επιγραφές

2 Σε ιστορίες και μύθους συναντάμε παράξενα όντα με μορφή ανθρώπου και ζώου. Χρησιμοποίησε το λεξικό σου, το βιβλίο της ιστορίας σου ή την εγκυκλοπαίδεια, για να αντιστοιχίσεις τη σωστή επιγραφή με κάθε άγαλμα:

ΓΟΡΓΟΝΑ | ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ | ΣΦΙΓΓΑ | ΜΙΝΩΤΑΥΡΟΣ | ΣΕΙΡΗΝΑ

Γράφω μια φανταστική περιπέτεια

3 Οι πλανήτες, τα αστέρια και ο απέραντος ουρανός κρύβουν ακόμα πολλά ανεξήγητα μυστήρια για όλους μας. Σκέψου ένα ταξίδι στο διάστημα που θα ήθελες να κάνεις. Γράψε στο τετράδιο μια δική σου φανταστική ιστορία και εικονογράφησέ την.

Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σε βοηθήσουν:

- Πού θα ταξιδέψεις, με τι μέσο, με ποιους, για ποιο σκοπό, τι θα δεις, τι περιπέτειες θα ζήσεις, τι θα γίνει τελικά;

Μην ξεχάσεις να αναφέρεις πότε έγινε το κάθε γεγονός. Λέξεις και φράσεις, όπως οι παρακάτω, θα σε βοηθήσουν να συνδέσεις χρονικά τα γεγονότα. Χρησιμοποίησε όσες ταιριάζουν στην ιστορία σου.

Κάποτε, **μια φορά κι έναν καιρό**, **μια μέρα**, **το άλλο πρωί**, **μόλις**, **στη συνέχεια**, **αργότερα**, **καθώς**, **όταν**, **μετά**, **πριν να**, **στο τέλος**.

Βελτιώνω το γραπτό μου

Διαβάζω την ιστορία που έγραψα και απαντώ στα παρακάτω ερωτήματα.

1. Έχει σχέση η ιστορία που έγραψα με τις εικόνες που έφτιαξα;
2. Φαίνεται ποιο πρόβλημα αντιμετώπισαν οι ήρωες της ιστορίας;
3. Γράφω πώς δημιουργήθηκε το πρόβλημα και πώς το έλυσαν οι ήρωες;
4. Περιγράφω με μια χρονική σειρά αυτά που έγιναν;
5. Βάζω σωστά τις τελείες και τους τόνους;
6. Προσέχω την ορθογραφία και την εμφάνιση του γραπτού μου;
7. Χρησιμοποιώ παραγράφους;

Σε ποια από τα παραπάνω σημεία πέτυχες το καλύτερο αποτέλεσμα;

....

Ποια σημεία νομίζεις ότι πρέπει να βελτιώσεις;

....

Στο νησί του Αιόλου

Σχεδιάζω ένα ταξίδι

1 Πού θα ήθελες να ταξιδέψεις; ....

Για ποιο λόγο; ....

Γράψε τέσσερα πράγματα που χρειάζεται να ξέρεις για να κάνεις το ταξίδι:

....

....

Από πού θα πάρεις πληροφορίες για το ταξίδι; ....

....

Πραγματικά ή φανταστικά ταξίδια;

2 **Πυθέας**, **Σεβάχ**, **Μάρκο Πόλο**, **Ροβινσώνας, Κολόμβος**, **Γκιούλιβερ**, **Μαγγελάνος**. Ορισμένοι από αυτούς έκαναν καταπληκτικά ταξίδια και εξερεύνησαν άγνωστα μέρη, ενώ άλλοι πάλι δεν είναι παρά ήρωες φανταστικών περιπετειών.

- Χρησιμοποίησε την εγκυκλοπαίδεια ή άλλα βιβλία για να βρεις τι ταξίδια έκανε ο καθένας τους και συμπλήρωσε τον πίνακα.

Ταξιδευτής	Περιπέτεια	Φανταστική (Φ) ή Πραγματική (Π);
Πυθέας	Εξερεύνησε τη βόρεια Ευρώπη.	Π
Μάρκο Πόλο	Ταξίδεψε στην Κίνα.	....
....	Ναυάγησε στη χώρα των Λιλιπούτειων.	....
....	Ανακάλυψε την Αμερική.	....
....	Περιπλανήθηκε στις εφτά θάλασσες της γης.	....
....	Έκανε το γύρο του κόσμου.	....
....	Ναυάγησε σε ένα έρημο νησί.	....

Ήρωες και άθλοι

3 Πολλοί μυθολογικοί ήρωες συμμετέχουν σε επικίνδυνες αποστολές και κάνουν μεγάλα ταξίδια. Συμβουλέψου το βιβλίο της ιστορίας σου και συμπλήρωσε τον πίνακα:

	Τι ταξίδι έκανε;	Για ποιο σκοπό;
Θησέας:	....	....
	....	....
Ιάσονας:	....	....
	....	....

Ο Οδυσσέας συλλογίζεται...

✓ **4** Μετά την αναχώρησή του για δεύτερη φορά από το νησί του Αιόλου, ο Οδυσσέας αναρωτιέται για το τι θα ακολουθήσει. Γράψε τα ρήματα στο **Μέλλοντα** για να διαβάσεις τις σκέψεις του.

Ποιος θα μας .... (βοηθάω) τώρα να ξεπεράσουμε τις δυσκολίες;

Πόσο θα .... (κρατάω) ακόμη αυτή η περιπέτεια;

Θα .... (αντικρίζω) κάποτε την οικογένειά μου;

Θα .... (ζω) ακόμη ο γερο-Λαέρτης;

Τι θα .... (πιστεύω) για μένα οι πολίτες της Ιθάκης;

Θα με .... (θυμάμαι) ύστερα από τόσα χρόνια;

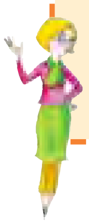

Θυμήσου...

Ο Εξακολουθητικός Μέλλοντας σημαίνει ότι κάτι θα γίνεται **στο μέλλον συχνά, συνέχεια**.

Ο Στιγμιαίος Μέλλοντας σημαίνει ότι κάτι θα γίνει στο **μέλλον μια φορά**.

Κοίτα!

Σε μια διαφημιστική αφίσα συνήθως παρατηρούμε:

1. Το θέμα ή το προϊόν της διαφήμισης.
2. Ένα σύντομο και έξυπνο σύνθημα που το θυμόμαστε εύκολα.
3. Ένα μικρό κείμενο που σχολιάζει το θέμα της διαφήμισης και μας παρακινεί να το προτιμήσουμε.
4. Ζωηρές εικόνες ή σκίτσα που τραβούν την προσοχή μας.
5. Πού και πώς μπορούμε να βρούμε περισσότερες πληροφορίες για το θέμα.

Διαφημίζω την περιοχή μου!

5 Θέλεις με την ομάδα σου να διαφημίσετε έναν παραδοσιακό οικισμό, ένα μουσείο ή ένα αξιοθέατο της περιοχής σας, με σκοπό να το επισκεφτούν και άλλοι άνθρωποι.

- Φτιάξτε μια διαφήμιση για έναν τουριστικό οδηγό της περιοχής σου.
- Προσέξτε η διαφήμιση να είναι σύντομη και να τραβά την προσοχή και το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Μπορείτε να συμβουλευτείτε παρόμοιες διαφημίσεις από περιοδικά και εφημερίδες που έχετε στην τάξη.
- Συζητήστε στην τάξη τι αλλαγές θα κάνατε, αν φτιάχνατε μια διαφήμιση για το ραδιόφωνο.

Γεια σου χαρά σου Βενετιά

Σχηματοποίημα

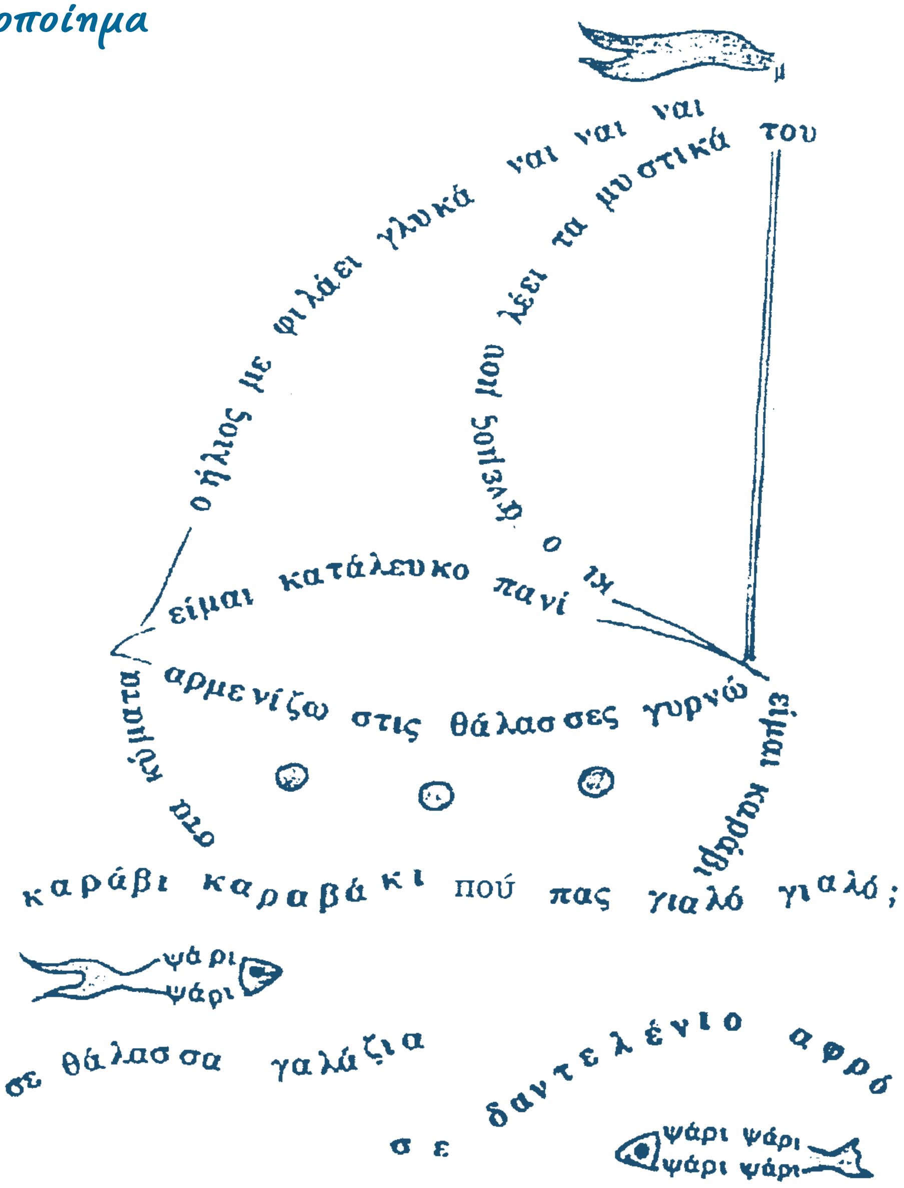

Γιώτα Κούγιαλη

1 Παρατήρησε πώς είναι γραμμένο το παραπάνω σχηματοποίημα. Σε τι διαφέρει από τα άλλα ποιήματα του βιβλίου σου;

Στο σχηματοποίημα οι λέξεις είναι έτσι γραμμένες, ώστε να σχηματίζουν το θέμα του ποιήματος.

2 Το σχηματοποίημα διαβάζεται με πολλούς τρόπους. Να ένας από αυτούς:

– Είμαι κατάλευκο πανί,
είμαι καράβι.
Ο ήλιος με φιλάει γλυκά
ναι, ναι, ναι!
κι ο άνεμος μου λέει τα μυστικά του …
– Καράβι καραβάκι πού πας γιαλό γιαλό;
– Στα κύματα,
σε θάλασσα γαλάζια!
Σε δαντελένιο αφρό αρμενίζω,
στις θάλασσες γυρνώ!

✓ **3** Με την ομάδα σου βρείτε κι άλλους τρόπους για να διαβάσετε το ποίημα. Γράψε στο τετράδιό σου αυτόν που σου αρέσει περισσότερο. Όπου χρειάζεται, βάλε σημεία στίξης (τελεία, κόμμα, παύλα διαλόγου, θαυμαστικό, ερωτηματικό). Διάβασέ το στην τάξη.

4 Γράψε σ' ένα φύλλο χαρτί ένα δικό σου σχηματοποίημα για ένα ψάρι, το φεγγάρι ή ό,τι άλλο προτιμάς. Διάβασέ το στην τάξη και φτιάξε με τους συμμαθητές σου ένα βιβλίο με τα σχηματοποιήματά σας.

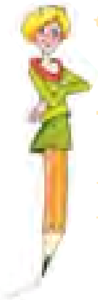

Τι έχω καταφέρει

Βάζω ✗ στο αντίστοιχο κουτάκι.	**λίγο**	**αρκετά**	**πολύ**
Διαβάζω σχηματοποιήματα.	☐	☐	☐
Καταφέρνω να γράφω σχηματοποιήματα.	☐	☐	☐

Του κόσμου το ψωμί

1 Το πιο γλυκό ψωμί

2 Το πιο γλυκό ψωμί (συνέχεια)

3 Ψωμί

4 Καλή όρεξη!

5 Ο Καραγκιόζης φούρναρης

Το πιο γλυκό ψωμί

Από στόμα σε στόμα...

✓ **1** Συμπλήρωσε τις καταλήξεις των θηλυκών ουσιαστικών:

– Πρέπει να φύγω για τρεις μέρες, είπε ο βασιλιάς στη βασίλ...... .

– Ο πατέρας μας θα λείψει για μέρες, κατάλαβαν οι πριγκίπ....... που κρυφάκουγαν από την πόρτα.

– Μας εγκαταλείπει ο μεγαλειότατος, ψιθύρισε η μαγείρ........ στη φουρνάρ....... .

Θυμήσου
Τα θηλυκά σε -ισσα γράφονται με δύο σ

- Ξαναγράψε τις παραπάνω προτάσεις βάζοντας όσα είπαν τα πρόσωπα σε πλάγιο λόγο.

  Ο βασιλιάς είπε στη βασίλισσα ότι ....

  ....

  ....

  ....

  ....

  ....

Ασύγκριτα!

✓ **2** Πρόσεξε το παράδειγμα και γράψε με διαφορετικούς τρόπους τα υπερθετικά των επιθέτων:

το πιο **γλυκό** ψωμί – το **γλυκύτερο** ψωμί – **γλυκύτατο** ψωμί

το **πιο νόστιμο** φαγητό	– το .... φαγητό	– .... φαγητό
ο .... βασιλιάς	– ο **πλουσιότερος** βασιλιάς	– .... βασιλιάς
ο .... γέροντας	– ο **σοφότερος** γέροντας,	– .... γέροντας
η .... κόρη	– η .... κόρη	– **εξυπνότατη** κόρη

Ένα ψωμί για το βασιλιά

3 Ρώτησε τους δικούς σου ή συμβουλέψου ένα βιβλίο μαγειρικής και γράψε μια συνταγή ψωμιού για το βασιλιά. Χρησιμοποίησε λέξεις που βάζουν σε μια σειρά τις οδηγίες εκτέλεσης (πρώτα, στη συνέχεια κ.ά.) και λέξεις που δείχνουν τον τρόπο εκτέλεσης (σιγά σιγά, γρήγορα κ.ά.).

ΣΥΝΤΑΓΗ: ....

Υλικά	Εκτέλεση
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
	....
	....
	....
	....

Το πιο γλυκό ψωμί (συνέχεια)

Η επιστροφή του βασιλιά

✓ **1** Βάλε διπλή τελεία (:) και εισαγωγικά (« ») όπου χρειάζεται.

Όταν γύρισε ο βασιλιάς στο παλάτι, είπε στους υπηρέτες του Τώρα έμαθα το μυστικό για να φτιάξει κάποιος το πιο γλυκό ψωμί . Οι υπηρέτες περίεργοι τον ρώτησαν Ποιο είναι αυτό το μυστικό; Κι εκείνος τους απάντησε Πρέπει να το ζυμώσεις με τον ιδρώτα σου! .

Λαϊκές εκφράσεις

2 «Φάε την μπουκιά σου, μην αφήνεις τη δύναμή σου» λένε συχνά οι μεγαλύτεροι όταν αφήνουμε ένα κομμάτι ψωμί στο τραπέζι. Και λένε κι άλλες εκφράσεις σχετικά με το ψωμί. Διάβασε κάποιες από αυτές και ταίριαξέ τες με τη σημασία τους.

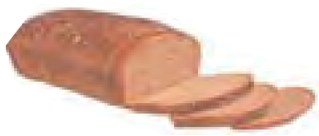

Το πήρε για ένα κομμάτι ψωμί. •	• Του το στέρησε την τελευταία στιγμή.
Το ξεφούρνισα. •	• Ζει με στερήσεις, πεινάει πολύ.
Φάγαμε ψωμί κι αλάτι. •	• Εξασφαλίζω τα αναγκαία για επιβίωση.
Του πήρε την μπουκιά από το στόμα. •	• Το αγόρασε με ελάχιστα χρήματα.
Λέει το ψωμί ψωμάκι. •	• Έχουμε περάσει πολλά μαζί.
Βγάζω το ψωμί μου. •	• Το είπα ξαφνικά, χωρίς να το περιμένει κανείς.

3 Συζητήστε στην τάξη και γράψτε και άλλες εκφράσεις ή παροιμίες σχετικά με το ψωμί.

....

....

....

Με το χειρόμυλο

Φωτ/φία: Χ. Καζόλης από το βιβλίο *Λήμνος: Εικόνες και φύση*

4 Παρατήρησε τη διπλανή φωτογραφία και περίγραψε στο τετράδιό σου τον τρόπο με τον οποίο άλεθαν το σιτάρι με το χειρόμυλο στα παλιότερα χρόνια.

Το παραμύθι της τάξης

5 Χρησιμοποιήστε τις παρακάτω φράσεις και φτιάξτε όλη η τάξη μαζί ένα παραμύθι. Γράψτε το παραμύθι στον πίνακα ή σε χαρτί του μέτρου και βρείτε έναν ταιριαστό τίτλο. Ύστερα καθαρογράψτε το και εικονογραφήστε το.

Ήτανε μια φορά ένας γέρος και μια γριά που ζούσανε ....

Ήταν καλοί άνθρωποι, αλλά ....

Μια μέρα ο γέρος αποφάσισε να πάει ....

Για κακή του τύχη ....

Οι μέρες περνούσαν κι η γριά αποφάσισε ....

Ευτυχώς ....

Και ζήσανε αυτοί καλά ....

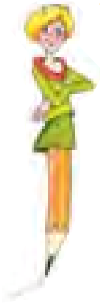

Τι έχω καταφέρει

Βάζω X σε αυτό που μπορώ να κάνω.

	λίγο	αρκετά	πολύ
Συμμετείχα στη δημιουργία του παραμυθιού.	☐	☐	☐
Συνεργάστηκα με τους συμμαθητές μου.	☐	☐	☐
Με βοήθησαν οι ιδέες των συμμαθητών μου.	☐	☐	☐

Ψωμί

Σπιτικό ψωμί

1 Συμπλήρωσε τα κενά με τα ρήματα της παρένθεσης στο κατάλληλο πρόσωπο και χρόνο. (φτιάχνω, ζυμώνω, σκεπάζω, πλάθω, ανάβω, φουσκώνω, φουρνίζω)

Παλιότερα, οι φούρνοι ήταν λιγοστοί και οι νοικοκυρές .... μόνες τους το καθημερινό τους ψωμί. Η δουλειά ήταν κοπιαστική και γι' αυτό .... ψωμί μία φορά την εβδομάδα. Για να .... το ψωμί έριχναν στο αλεύρι ένα κομμάτι προζύμι που δεν ήταν παρά ξινισμένο ζυμάρι της προηγούμενης βδομάδας. .... τη ζύμη σε μεγάλα καρβέλια που τα τοποθετούσαν σε μια ξύλινη σκάφη, την πινακωτή, και τα .... με κουβέρτες για να φουσκώσουν γρήγορα. Στη συνέχεια .... το φούρνο με τα ξύλα και .... τα ψωμιά για ψήσιμο με τη βοήθεια ενός ξύλινου φτυαριού.

Φωτ/φία: από εργασία μαθητών του Δημ. Σχολείου Στιμάγκας Κορινθίας

Αινίγματα

2 Μάντεψέ το, πριν σ' το ξεφουρνίσουν!

Απ' τη γη χρυσάφι βγαίνει,
στο στομάχι κατεβαίνει.
Τι είναι; ....

Όπου να το σπείρεις βγαίνει
και τον κόσμο τον χορταίνει.
Τι είναι; ....

Άσπρο ή μαύρο, καρβέλι ή φραντζόλα;

3 Υπάρχουν πολλά είδη ψωμιού και σε διάφορα σχήματα και μεγέθη.

- Τι είδη ψωμιού συνήθως τρώτε σπίτι; ....
- Τι άλλα είδη ψωμιού ξέρεις; ....
  ....
- Τι άλλα προϊόντα από ζύμη φτιάχνει ένας αρτοποιός; ....
  ....

Έμεινε κανείς νηστικός;

4 Δυο μάνες και δυο κόρες ζύμωσαν από ένα καρβέλι η καθεμιά και τα έβαλαν στο φούρνο. Στο τέλος ξεφούρνισαν τρία καρβέλια, πήρε η καθεμία από ένα και χόρτασαν την πείνα τους. Συζήτησε στην τάξη πώς έγινε και δεν έμεινε καμιά τους νηστική. Γράψε παρακάτω την εξήγηση.

....

....

....

....

Από τον ενικό στον πληθυντικό και αντίστροφα

✓ **5** Γράψε στον άλλο αριθμό τις παρακάτω προτάσεις, αλλάζοντας μόνο όσες λέξεις χρειάζονται.

Η νύφη πλάθει το ψωμί με την παλάμη.

....

Η γιαγιά λέει παραμύθια το βράδυ.

....

Η φουρνάρισσα ξεκινάει την παρασκευή του ψωμιού από το βράδυ.

....

Τα στάχυα, όταν ωριμάζουν, είναι κίτρινα.

....

Οι παλιοί φούρνοι λειτουργούσαν με ξύλα.

....

Έφαγα λίγο γιαούρτι με ψωμί για βραδινό.

....

Πρόσεξε!

Το βράδυ – τα βράδια – ο βραδινός

Καλή όρεξη!

Τρώμε σωστά;

1 Με την ομάδα σου σημειώστε στον παρακάτω πίνακα τις τροφές, που φάγατε χθες στο σχολείο. Συζητήστε ποιες από αυτές είναι υγιεινές και βάλτε ένα ✗ στην αντίστοιχη στήλη.

Τροφές που φάγαμε	Υγιεινές	Τροφές που φάγαμε	Υγιεινές
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....

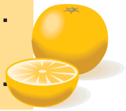

- Ανακοινώστε τα αποτελέσματα της δουλειάς σας στην τάξη.

Υπέρβαρα παιδιά

Η καθιστική ζωή, η κακή διατροφή και η πολλή τηλεόραση δυναμιτίζουν την υγεία των παιδιών, λένε οι γιατροί. Τέσσερα στα δέκα ελληνόπουλα έχουν βάρος πάνω από το φυσιολογικό.

Εφημ. *Καθημερινή*, 2-3-2005

2 Από αυτά που διάβασες και άκουσες στην τάξη, σημείωσε τι μπορείς να κάνεις για να τρέφεσαι καλύτερα και να είσαι πιο υγιής.

....

....

....

Νόστιμο και υγιεινό κολατσιό

3 Αφού διαβάσεις την πυραμίδα της διατροφής, συμπλήρωσε νόστιμες και υγιεινές προτάσεις για το σπίτι και το σχολείο.

Για το σπίτι

- Αν πεινάτε ανάμεσα στα γεύματα, το παραδοσιακό ψωμοτύρι είναι ό,τι πρέπει. Λίγο λαδάκι στο ψωμί, μερικές ελιές και μια ντομάτα θα σας ξετρελάνουν.
- Αν πάλι θέλετε κάτι πιο γλυκό, προτιμήστε μια δυο φέτες ψωμί με μέλι.

....

....

Για το σχολείο

....

....

....

....

4 Φτιάξτε με την ομάδα σου μια αφίσα που να διαφημίζει υγιεινές τροφές για φαγητό στο σχολείο.

Το κυλικείο των μαθητών

Στο Δημοτικό Σχολείο Πόρου Κεφαλονιάς, οι μαθητές ίδρυσαν ένα σχολικό συνεταιρισμό και λειτουργούν ένα μικρό κυλικείο. Κάθε μέρα, δύο μαθητές, διαφορετικοί κάθε φορά, με τη βοήθεια ενός δασκάλου, προσφέρουν στους συμμαθητές τους τυρόπιτες, σάντουιτς με τυρί και χυμούς, σε χαμηλές τιμές και με ποιότητα που ελέγχουν οι ίδιοι καθημερινά. Τα έσοδα του κυλικείου χρησιμοποιούνται προς όφελος του σχολείου.

Διασχολικό περιοδικό *e-εφημερίδα*, τεύχος 1, Φεβρ. 2001

5 Αν αναλάμβανε η τάξη σας το κυλικείο του σχολείου, τι βελτιώσεις θα πρότεινες να γίνουν; Να δικαιολογήσεις την απάντησή σου.

Ο Καραγκιόζης φούρναρης

Οι τηγανίτες του Καραγκιόζη

✓ **1** Συμπλήρωσε το διάλογο του Καραγκιόζη και της γυναίκας του με τα επιφωνήματα της παρένθεσης (Αααχ, Ααα, Έι, Μπράβο, Μη, Ώρε, Μμμμμ).

ΑΓΛΑΪΑ.: .....! Καραγκιοζάκο μου, τι κάνεις εκεί; Άσε κάτω το αλεύρι.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: ..... Αγλαΐτσα μου! Πεινάω. Δεν βρήκα τίποτε άλλο στο ντουλάπι κι είπα να φάω μερικές κουταλίτσες αλεύρι.

ΑΓΛΑΪΑ: .... καημενούλη μου! Φέρε μου λίγο νερό και θα δεις τι θα σου φτιάξω εγώ με λίγο αλευράκι για να χορτάσεις.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Αμέσως, Αγλαΐα μου!

ΑΓΛΑΪΑ: Βλέπε να μαθαίνεις. Σε μια λεκανίτσα, ρίχνω δυο ποτήρια χλιαρό νερό και διαλύω μια κουταλιά μαγιά σε σκόνη. Στη συνέχεια, ρίχνω λίγο λίγο μισό κιλό αλεύρι.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: ....! Σαν κρέμα έγινε. Κάτσε να το φάω.

ΑΓΛΑΪΑ: .... Καραγκιόζη. Θα βαρυστομαχιάσεις. Δεν είναι έτοιμο ακόμη. Άναψε φωτιά και βάλε στο τηγάνι λίγο λαδάκι να ζεσταίνεται.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Έκαψε το λάδι, μανούλα των παιδιών μου.

ΑΓΛΑΪΑ: Θα ρίξω μία μία κουταλιά από το μείγμα στο τηγάνι. Πρόσεχε μη σε πιτσιλίσει το καυτό λάδι.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ρίχνε εσύ, κι εγώ προσέχω!

ΑΓΛΑΪΑ: Είδες; Κάθε κουταλιά γίνεται κι από μία τηγανίτα. Γύρισε τες τώρα με το πιρούνι για να ροδοκοκκινίσουν κι από την άλλη μεριά.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: .... μοσχομυρίζουν! .... γυναίκα! .... γλέντια που θα κάνουμε!

ΑΓΛΑΪΑ: ...... Καραγκιόζη, θα καείς! Περίμενε να κρυώσουν και θα ρίξουμε πάνω τους και λίγο μέλι.

Σκίτσα: Ε. Σπαθάρης, από το βιβλίο του *Ο γάμος του Καραγκιόζη*, εκδ. Ακρίτας

Λέξεις και λεξούλες

2 Στον παραπάνω διάλογο πρόσεξε πώς αποκαλεί χαϊδευτικά η Αγλαΐα τον Καραγκιόζη και πώς ο Καραγκιόζης την Αγλαΐα. Συμπλήρωσε τις καταλήξεις.

Καραγκιοζ....... μου

Αγλαΐ....... μου

Οι λέξεις που μας δείχνουν ότι κάτι είναι μικρό, είτε επειδή είναι πραγματικά μικρό είτε επειδή το λένε έτσι χαϊδευτικά ή κοροϊδευτικά, λέγονται **υποκοριστικά**.

- Υπογράμμισε τα υπόλοιπα υποκοριστικά του διαλόγου.

Γράψε τη συνταγή

3 Διάβασε, στον προηγούμενο διάλογο, τον τρόπο που η Αγλαΐα έφτιαξε τις τηγανίτες και γράψε τη συνταγή στο τετράδιό σου.

Στο φούρνο

4 Ο Θοδωρής πήρε συνέντευξη από τον παππού του, που δούλευε παλιά σε φούρνο. Διάβασε τις απαντήσεις του παππού και συμπλήρωσε τις ερωτήσεις που έκανε ο Θοδωρής.

ΘΟΔΩΡΗΣ: Εκτός από ψωμί, τι άλλο ψήνατε στο φούρνο;

ΠΑΠΠΟΥΣ: Φτιάχναμε κουλούρια, παξιμάδια και φρυγανιές. Επίσης οι νοικοκυρές έφερναν τα φαγητά και τα γλυκά τους στο φούρνο για ψήσιμο.

ΘΟΔΩΡΗΣ: ....

ΠΑΠΠΟΥΣ: Δουλεύαμε επτά μέρες την εβδομάδα. Πιάναμε δουλειά στις τρεις η ώρα τη νύχτα για να είναι έτοιμο το ψωμί πρωί πρωί που ξυπνούσε ο κόσμος. Μόνο μια μέρα το χρόνο ξεκουραζόμασταν: του Αγίου Παντελεήμονα, που είναι ο προστάτης των αρτοποιών.

ΘΟΔΩΡΗΣ: ....

ΠΑΠΠΟΥΣ: Την περισσότερη δουλειά την είχαμε στις γιορτές: τα Χριστούγεννα με τους κουραμπιέδες και τα μελομακάρονα, την Καθαρή Δευτέρα με τις λαγάνες και το Πάσχα με τα τσουρέκια και τα κουλουράκια.

5 Με την ομάδα σου γράψτε στο τετράδιο ερωτήσεις που θα κάνατε, αν παίρνατε συνέντευξη από τον αρτοποιό της γειτονιάς σας. Ο παρακάτω πίνακας θα σας βοηθήσει.

Ετοιμάζομαι για τη συνέντευξη

- Για ποιο θέμα ενδιαφέρομαι να πάρω συνέντευξη;
- Τι ξέρω ήδη για το θέμα αυτό;
- Τι περισσότερο θα ήθελα να μάθω;
- Από ποιον πρέπει να πάρω συνέντευξη για να μάθω αυτά που θέλω;
- Επικοινωνώ μαζί του, του εξηγώ το θέμα και του ζητώ να μου δώσει μια συνέντευξη.
- Ετοιμάζω μια σειρά από ερωτήσεις για να συγκεντρώσω τις πληροφορίες που θέλω.
- Κλείνω ραντεβού και ηχογραφώ σε κασετόφωνο τις απαντήσεις του.

Μικροί καραγκιοζοπαίχτες!

6 Χρησιμοποίησε τη φαντασία σου για να γράψεις στο τετράδιό σου την εξέλιξη και το τέλος της ιστορίας με τον Καραγκιόζη φούρναρη. Με την ομάδα σου αποφασίστε ποια συνέχεια θα παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας. Προσπαθήστε να παίξετε το έργο με τις φιγούρες του Καραγκιόζη, που θα βρείτε στο τέλος του Τετραδίου Εργασιών.

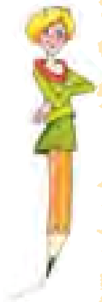

Τι έχω καταφέρει

Βάζω *X* σε αυτό που μπόρεσα να κάνω.

- [ ] Κάνω τις κατάλληλες ερωτήσεις για να συγκεντρώσω τις πληροφορίες που θέλω.
- [ ] Βρίσκω τις ερωτήσεις μιας συνέντευξης, αφού πρώτα διαβάσω τις απαντήσεις.
- [ ] Συνεργάζομαι με την ομάδα μου για να οργανώσω μια συνέντευξη.

Όλοι μια αγκαλιά

1 Του κόσμου τα παιδιά

2 Βοηθάμε να γίνει καλύτερος ο κόσμος μας

3 Η πτήση των γερανών

4 Ένα παιδί γράφει στο Θεό

Του κόσμου τα παιδιά

Ημερολόγιο της Παντμίνι

1 Σύγκρινε το πρόγραμμα της Παντμίνι από την Ινδία με το δικό σου πρόγραμμα.

ΩΡΑ	Η ΠΑΝΤΜΙΝΙ	ΕΓΩ
5 το πρωί	Σηκώνομαι, τρώω κάτι για πρωινό και τρέχω να προλάβω το λεωφορείο που με πηγαίνει στη δουλειά. Δουλεύω σε ένα εργοστάσιο σπίρτων.	
7 το πρωί	Αρχίζω δουλειά. Είμαι από τις πιο παλιές εδώ. Δουλεύω σχεδόν 5 χρόνια σε αυτό το μέρος. Μαζί μου είναι παιδιά 5 ή 6 ετών.	
8 το πρωί	Στην αρχή μαζεύω τα σπίρτα σε μικρά ματσάκια. Όσο σκέφτομαι ότι αυτή την ώρα κάποια παιδιά έχουν μόλις ξυπνήσει…	
11 το πρωί	Έχω κουραστεί και τα χέρια μου είναι πρησμένα, αλλά συνεχίζω τη δουλειά.	
1 το μεσημέρι	Επιτέλους διάλειμμα για φαγητό. Θα σταματήσω για μισή ώρα μόνο, γιατί δεν πληρωνόμαστε όσο καθόμαστε να ξεκουραστούμε.	
2 το μεσημέρι	Τώρα δουλεύω με περισσότερη όρεξη. Είναι η ώρα που συναρμολογώ σπιρτόκουτα.	
4 το απόγευμα	Σχεδόν τελειώνουμε τη δουλειά.	
5 το απόγευμα	Το αφεντικό ελέγχει τη δουλειά που έκανα και με πληρώνει ανάλογα.	
7 το βράδυ	Τρώω βραδινό και ξεκουράζομαι λίγο. Κάποιοι φίλοι μου πάνε σε νυχτερινό σχολείο. Του χρόνου θα πάω κι εγώ.	
9 το βράδυ	Βοηθάω τη μαμά στις δουλειές του σπιτιού.	
10 το βράδυ	Οι φίλοι μου γυρίζουν από το νυχτερινό σχολείο. Ζηλεύω λιγάκι, όταν τους ακούω να λένε τα όσα έμαθαν.	
11 το βράδυ	Είμαι κουρασμένη. Πέφτω για ύπνο. Κοιμάμαι αμέσως.	

Από το φυλλάδιο «Εκπαιδεύοντας τους αυριανούς Έλληνες πολίτες του κόσμου» της ActionAid

Χωρίς παρέα

Καμιά φορά, μπορεί να μη μας λείπουν πράγματα, αλλά νιώθουμε μόνοι, πληγωμένοι, χωρίς φίλους. Μπορεί να είμαστε καινούριοι στη γειτονιά, να είμαστε ντροπαλοί, να έχουμε μαλώσει με την παρέα μας ή να μας απασχολεί ένα σοβαρό πρόβλημα.

2 Αν ήσουν στη θέση ενός τέτοιου παιδιού, τι θα ήθελες να κάνουν τα παιδιά της γειτονιάς ή του σχολείου σου για να σε γνωρίσουν καλύτερα;
Τι θα μπορούσες να κάνεις κι εσύ για να τους πλησιάσεις;

Όνειρα για τη ζωή

3 Διάβασε τα όνειρα και τις επιθυμίες του Ομάρ από το Μεξικό. Γράψε κι εσύ τα δικά σου σχέδια για τη ζωή που ανοίγεται μπροστά σου.

Ο Ομάρ από το Μεξικό	Εγώ
 Όταν μεγαλώσω, θέλω να δουλέψω με υπολογιστές. Στον ελεύθερο χρόνο μου θα παίζω ποδόσφαιρο, γιατί είναι το αγαπημένο μου παιχνίδι. Αν μπορούσα να αλλάξω τον κόσμο, θα βοηθούσα όλα τα εγκαταλειμμένα παιδιά. Θα μιλούσα στους γονείς τους και θα τους ζητούσα να μη βάζουν τα παιδιά τους να δουλεύουν στους δρόμους. Πρέπει να τα κρατούν στο σπίτι, να τους δίνουν φαγητό και να φροντίζουν να πηγαίνουν πάντα στο σχολείο. Omar Πηγή: Μ. & Α. Κίντερσλι – Unicef, *Τα παιδιά του κόσμου*, ΔΟΛ	Όταν μεγαλώσω .... Στον ελεύθερο χρόνο μου .... Αν μπορούσα να αλλάξω τον κόσμο, ...

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Βοηθάμε να γίνει καλύτερος ο κόσμος μας

Κάνε μια ευχή

Σε όλους αρέσουν οι ευχές. Μαθητές από τη Γερμανία σε συνεργασία με τη UNICEF ζωγράφισαν τις ευχές τους για τα παιδιά του κόσμου σε μεγάλα κομμάτια ύφασμα που μετά ράφτηκαν μεταξύ τους. Μερικές από τις πιο δημοφιλείς ευχές τους ήταν: «Να ζούμε με ειρήνη», «Να έχουμε φαγητό», «Καλή υγεία» και «Να πηγαίνουμε στο σχολείο». Το χαλί ταξίδεψε και σε άλλες χώρες της γης για να συναντήσει περισσότερα παιδιά και να καταγράψει και τις δικές τους ευχές. Τελικός προορισμός του χαλιού που ξεπέρασε τα 500 μέτρα ήταν η πόλη που φιλοξένησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, η Αθήνα.

Φωτ/φία: UNICEF

1 Γράψε τις δικές σου ευχές για τα παιδιά του κόσμου:

....

....

....

2 Διάλεξε μία από τις παραπάνω ευχές και ζωγράφισέ τη σε ένα ξεχωριστό κομμάτι ύφασμα ή χαρτί. Ενώστε όλοι οι συμμαθητές τις ζωγραφιές σας και φτιάξτε ένα πανό για την τάξη ή το σχολείο σας.

Ένα κουτί γεμάτο ελπίδα

Κλειστό, είναι ένα μεταλλικό κουτί. Όταν ανοιχτεί, χαρίζει χαρά και χαμόγελο σε παιδιά που δοκιμάζονται από φτώχεια και προσφυγιά. Το κουτί περιέχει μπάλες, σκοινάκια, πολύχρωμα γιλέκα, κιμωλίες, έναν πίνακα, μια μεζούρα, μια σφυρίχτρα, ντέφια, τύμπανα, κουστούμια χορού και ντόπια παιχνίδια.

Φωτ/φία: UNICEF

3 Η UNICEF στέλνει κι άλλα κουτιά όπως το κουτί για το σχολείο. Με τι αναγκαία πράγματα θα μπορούσες να γεμίσεις ένα τέτοιο κουτί;

....

....

....

....

....

Δίνω το χέρι μου

4 Γράψε στο τετράδιό σου ένα κείμενο για τα προβλήματα που συναντούν τα παιδιά της ηλικίας σου στην Ελλάδα και σε πολλά μέρη του κόσμου. Με το κείμενό σου αυτό θέλεις να παρακινήσεις τους συμμαθητές σου να οργανώσουν εκδηλώσεις μαζί με τους δασκάλους, για να βοηθήσουν τα παιδιά που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα. Μπορείς να χρησιμοποιήσεις κάποιες από τις διπλανές πληροφορίες.

- **Κάθε βράδυ ένα στα πέντε παιδιά του πλανήτη μας κοιμάται πεινασμένο.**
- **Ένα στα οχτώ Ελληνόπουλα ζει κάτω από το όριο της φτώχειας.**
- **Στις φτωχές χώρες μόνο ένα στα δύο παιδιά πάει σχολείο.**
- **Πάνω από 200 εκατομμύρια παιδιά δουλεύουν για να ζήσουν.**
- **Τα μισά παιδιά στα φτωχά μέρη της γης δεν έχουν πρόσβαση σε καθαρό νερό.**
- **Ένας στους έξι κατοίκους της γης δεν έχει ιατρική βοήθεια.**

(UNICEF, 2004)

Παρουσιάζουμε τα γραπτά μας και συζητούμε

	λίγο	αρκετά	πολύ
Κατάλαβαν οι συμμαθητές μου ποια προβλήματα αντιμετωπίζουν άλλα παιδιά στον κόσμο σήμερα.	☐	☐	☐
Έδειξαν ενδιαφέρον για την πρότασή μου.	☐	☐	☐

Η πτήση των γερανών

Υπολογίζω

✓ **1** Συμβουλέψου τον πίνακα στη σελίδα 71 του βιβλίου σου και συμπλήρωσε τα κενά με τα κατάλληλα αριθμητικά.

Η Σαντάκο είχε φτιάξει .... (644) γερανούς. Για να συμπληρωθεί η σειρά των .... (1.000) γερανών οι συμμαθητές της έφτιαξαν άλλους .... (356) γερανούς.

Στην ιστορία της ανθρωπότητας έγιναν .... (2) παγκόσμιοι πόλεμοι. Ο .... (1ος) ξεκίνησε το .... (1914) και τελείωσε το .... (1918). Ο .... (2ος) παγκόσμιος πόλεμος ξεκίνησε το ....(1939) και τελείωσε το ....(1945). Πόσα χρόνια κράτησε ο καθένας;

Σημαία ειρήνης

2 Τι συμβολισμούς αναγνωρίζεις στις παρακάτω σημαίες;

- Ποιανού κράτους ή οργανισμού είναι;
- Για ποιους λόγους νομίζεις ότι επιλέχτηκαν αυτές οι σημαίες;

Φτιάχνω οριγκάμι

3 Ίσως να ξέρεις να φτιάχνεις αεροπλανάκια ή καραβάκια διπλώνοντας ένα χαρτί. Ακολούθησε τις οδηγίες στο τέλος του βιβλίου σου για να φτιάξεις ένα περιστέρι, το σύμβολο της ειρήνης. Την πρώτη φορά μπορεί να μπερδευτείς λιγάκι. Με λίγη υπομονή και τη βοήθεια ενός μεγαλύτερου, σύντομα θα τα καταφέρνεις καλύτερα.

- Χρειάζεσαι μια κόλα χαρτί και ένα ψαλιδάκι.

4 Γράψε μια ευχή πάνω στο περιστέρι σου και κρεμάσέ το στην τάξη ή στο δωμάτιό σου.

Μηνύματα ειρήνης

5 Γράψε αντιπολεμικά μηνύματα και συνόδεψέ τα με ζωγραφιές χρησιμοποιώντας κάποια από τα σύμβολα ειρήνης που ξέρεις.

Ένα παιδί γράφει στο Θεό

Επιθυμίες

1 Γράψε τις δικές σου επιθυμίες. Οι παρακάτω φράσεις θα σε βοηθήσουν. (Μακάρι…, Θα ήθελα…, Επιθυμώ…)

Τι θα επιθυμούσες…

για τον εαυτό σου; ....

τους φίλους σου; ....

την οικογένειά σου; ....

την πατρίδα σου; ....

την ανθρωπότητα; ....

Πόλεμος και ειρήνη

2 Γράψε στο κάθε κουτάκι όσες λέξεις ή φράσεις σού έρχονται στο μυαλό και έχουν σχέση με τις λέξεις πόλεμος και ειρήνη αντίστοιχα.

πόλεμος

....
....
....
....
....
....
....
....

ειρήνη

....
....
....
....
....
....
....
....

3 Γράψε ένα γράμμα για την ειρήνη στον κόσμο.

- Σε ποιον θα το έστελνες;
- Για ποιο λόγο θα το έγραφες;

Οι λέξεις που έγραψες στην προηγούμενη άσκηση θα σε βοηθήσουν.

Τι έχω καταφέρει αυτή τη χρονιά;

Στα κείμενα που γράφω

Βάζω ✗ σε αυτό που μπορώ να κάνω καλά.

- ☐ Γράφω αυτά που ζητάει το θέμα.
- ☐ Καταλαβαίνουν οι άλλοι αυτά που γράφω.
- ☐ Δίνω όλες τις πληροφορίες που χρειάζονται.
- ☐ Τονίζω σωστά τις λέξεις.
- ☐ Χρησιμοποιώ σωστά τα σημεία στίξης.
- ☐ Προσέχω την ορθογραφία και την εμφάνιση του γραπτού μου.
- ☐ Χρησιμοποιώ παραγράφους.

Σε ποια από τα παραπάνω σημεία πρέπει να βελτιωθώ;

....

....

Στη συνεργασία με τους συμμαθητές μου στην ομάδα

	σπάνια	συχνά	πάντοτε
Ακούμε προσεκτικά τη γνώμη των άλλων.	☐	☐	☐
Λύνουμε τις διαφωνίες μας με διάλογο.	☐	☐	☐
Βοηθάμε ο ένας τον άλλο.	☐	☐	☐

Οι δραστηριότητες του βιβλίου που μου άρεσαν περισσότερο:

....

....

....

Φτιάξε με την ομάδα σου φιγούρες του Καραγκιόζη

Μεγέθυνε με τη βοήθεια του δασκάλου ή της δασκάλας σου τις φιγούρες του Ευγένιου Σπαθάρη στο φωτοτυπικό μηχάνημα και κόψε τες, αφού τις κολλήσεις σε ένα χαρτόνι. Ένωσέ τες με διπλόκαρφα. Κόλλησε στο πίσω μέρος τους ένα σπαστό καλαμάκι για να μπορείς να τις κινείς.

Η ΚΑΛΥΒΑ

ΤΟ ΣΑΡΑΪ

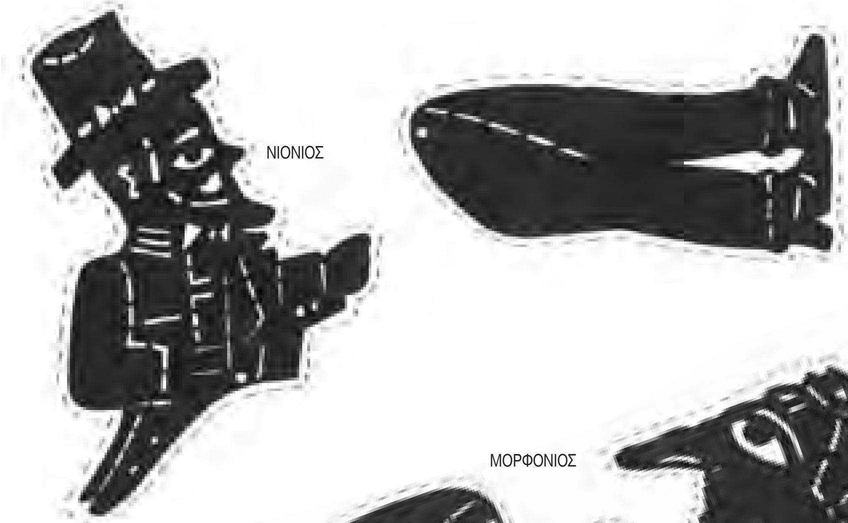

ΝΙΟΝΙΟΣ

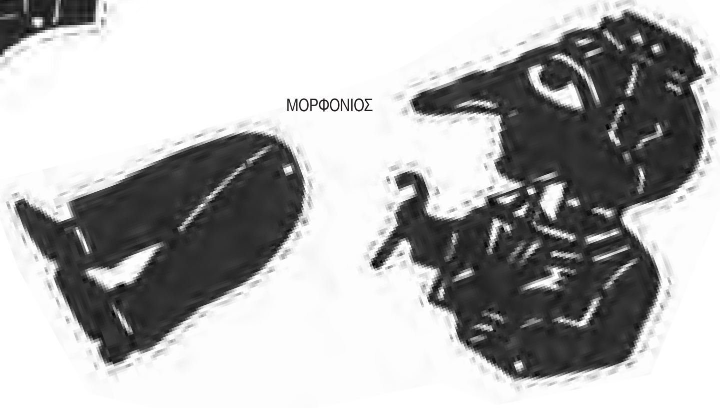

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ

ΧΑΤΖΗΑΒΑΤΗΣ

Οι φιγούρες είναι από τα βιβλία του Ευγένιου Σπαθάρη: *Ο Καραγκιόζης μαέστρος*, εκδ. Ακρίτας, *Ο Καραγκιόζης γιατρός*, εκδ. Ακρίτας, *Ο γάμος του Καραγκιόζη*, εκδ. Ακρίτας

Οδηγίες για να φτιάξεις ένα περιστέρι από χαρτί

1. Άρχισε με ένα τετράγωνο άσπρο χαρτί (αν το χαρτί σου είναι ορθογώνιο, δίπλωσε διαγώνια τη μικρή πλευρά προς τη μεγάλη και κόψε ό,τι περισσεύει).

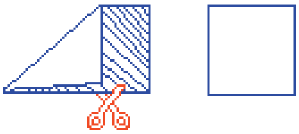

2. Τσάκισε το χαρτί στη μέση και ξεδίπλωσέ το πάλι.

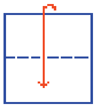

3. Δίπλωσε τις δύο γωνίες του χαρτιού προς τη μεσαία τσάκισή του.

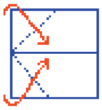

4. Δίπλωσε το χαρτί στη μέση, έτσι ώστε οι διπλωμένες γωνίες να είναι προς τα μέσα.

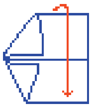

5. Δίπλωσε λίγο τη μυτερή άκρη του χαρτιού από την μία μεριά.

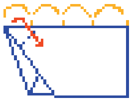

6. Ξεδίπλωσε την άκρη και δίπλωσέ την πάλι από την άλλη μεριά.

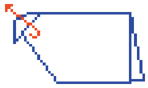

7. Ξεδίπλωσε την άκρη και πίεσέ την, ώστε να διπλώσει προς τα μέσα.

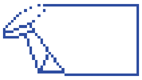

8. Κόψε το τριγωνικό κομμάτι που είναι σκιασμένο, για να δημιουργήσεις την ουρά και τα φτερά.

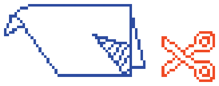

9. Δίπλωσε το ένα φτερό προς τα πάνω. Γύρισε το περιστέρι κι από την άλλη και δίπλωσε και το άλλο φτερό.

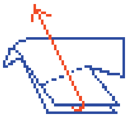

10. Το περιστέρι είναι έτοιμο.

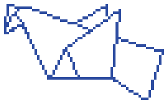

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α΄).

ΒΙΒΛΙΟΣΗΜΟ

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.